

**Visby stift (org.nr 252010-0120)**

Årsredovisning  
2017

# Innehållsförteckning

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| Förvaltningsberättelse .....                   | 3  |
| Väsentliga händelser under räkenskapsåret..... | 7  |
| Resultaträkning.....                           | 9  |
| Balansräkning.....                             | 10 |
| Kassaflödesanalys .....                        | 12 |
| Noter.....                                     | 13 |
| Revisionsberättelse.....                       | 21 |

# Förvaltningsberättelse

## Information om verksamheten

Visby stifts (org.nr. 252010-0120) grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet, främst församlingarnas gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission samt förvaltning. Stiftets biskop och domkapitel har särskilda uppgifter enligt kyrkoordningen, bland annat tillsyn över de som är vigda till uppdrag i kyrkan. Stiftet ska också verka för en lämplig församlings- och pastoratsindelning, tillhandahålla de resurser som behövs för att biskop och domkapitel ska kunna utföra sina uppdrag, samt förvalta prästlönetillgångarna.

Stiftet har sitt säte i Gotlands län.

Alla belopp i denna årsredovisning uppges i tusentals kronor (tkr) där inte särskilt anges.

Stiftsfullmäktige är stiftets högst beslutande organ och sammanträder minst två gånger per år. Stiftsstyrelsen är stiftets verkställande organ (styrelse) som ansvarar för den löpande verksamheten och förvaltningen. Stiftsstyrelsen har utsett ett beredningsutskott som förbereder stiftsstyrelsens sammanträden och ärenden till stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen sammanträder flera gånger per år. Kyrkans episkopala struktur kommer till uttryck i att det finns en biskop i ledning för stiftet.

I varje stift ska det finnas ett domkapitel. Domkapitlet ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Till domkapitlet utser stiftsfullmäktige en ledamot som är eller har varit domare samt tre övriga ledamöter. I varje kontrakt finns en kontraktsprost som utses av biskopen.

Utöver gällande lagstiftning och förordningar, tillämpar stiftet inomkyrkliga regelverk såsom kyrkoordningen (KO), Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) och medelsförvaltningspolicy. Inom personalområdet tillämpar stiftet Svenska kyrkans kollektivavtal. Stiftet har även upprättat olika typer av policys för t.ex. arbetsmiljö.

## Främjande av ändamål

Visby stift ingår i en av Svenska kyrkans tre nivåer som liksom de övriga tolv stiften har att utföra sitt uppdrag enligt kyrkoordningen.

Det uppdraget är att ”främja och ha tillsyn över församlingslivet” inom sitt pastorala område, dvs. tillse att församlingarnas grundläggande uppgift utförs. Det sker genom att stiftet fördelar och använder sina resurser på sätt som framgår av den nu framlagda årsredovisningen. Det innebär också att sörja för stiftets och kansliets egen egendom och åtaganden såsom mottagande av prästkandidater, visitationer etc.

Genom att medverka i det med Region Gotland och Länsstyrelsens gemensamma krisberedskapsråd får stiftskansliet på köpet en omvärldsanalys till gagn för det arbete med beredskapsplaner som enligt kyrkoordningen också åläggs stiftet.

Ett prioriterat område har varit att ansluta de ekonomiska enheter som vill till GIP (gemensam IT-plattform) samt att förbereda strukturer för att stift och ekonomiska enheter med tiden ska kunna ansluta sig till GAS (gemensamt administrativt stöd). Anslutningsgraden till GIP under 2017 ligger på cirka 60 %. För anslutning till GAS har det under 2017 samtalats med Visby domkyrkoförsamling, Burs pastorat och det blivande Sudrets pastorat. Burs pastorat har anslutit sig per 1 januari 2018 och fortsatta samtal förs med de andra.

Resurser har också använts för att underlätta arbetet med en ändamålsenlig indelning i Sudertredingens kontrakt vilket genomförs 1 januari 2018 med att Alva, Hemse och Rone församling, Havdhems församling och Hoburgs församling gemensamt bildat Sudrets pastorat inom Sudertredingens kontrakt. I takt med att antalet ekonomiska enheter blir färre genom samgående av församlingar och pastorat samt att fler enheter ansluter sig till GIP och GAS, behöver stiftet se över rutiner och arbetssätt så att de är anpassade till det nya läget.

Visby stift ingår sedan halvåret 2017 i ett samarbetsprojekt tillsammans med Stockholms, Strängnäs, Uppsala och Västerås stift om samverkan kring mångfaldsfrågor. De samverkande stiften har identifierat en utmaning som rör framtida ekonomiska resurser samt kompetens kring områden som de senaste årtiondena präglats av en större komplexitet. På många sätt bör stiften hitta en samverkan som gynnar stiftens främjandeuppdrag kring mångfaldsfrågorna. Projektet pågår till hösten 2019.

I relation till antalet medlemmar finns det betydligt fler byggnader, såväl kyrkor som övriga byggnader, i församlingar och pastorat i gles- och landsbygd och i mindre tätorter än i större städer. Kyrkor och andra fastigheter står för en betydande del av kostnaderna för Svenska kyrkan, så även i Visby stift. Mot bakgrund av den ekonomiska utvecklingen finns det ett behov av att minska kostnaderna för fastigheter. Detta kan göras genom att dels reducera fastighetsinnehavet, dels effektivisera fastighetsförvaltningen. Stiftet har i detta en samordningsroll, en ny tjänst som fastighetssamordnare har inrättats för detta.

Ett trettiotal av stiftets pastorat finns inom Svenska kyrkan i utlandet. Visby stift har i detta ett tillsynsansvar som ligger inom biskopsämbetet. Organisationen på nationell nivå för Svenska kyrkan i utlandet har under 2017 genomgått en förändring, bl.a. med tillsättning av nya chefer. Arbetet med utveckling av samspelet mellan kansliet i Uppsala och Visby stift pågår och behöver ytterligare förstärkas.

## **Resultat och ställning**

Årets resultat uppgår till 2 145 tkr (-145 tkr tkr) vilket är 2 877 tkr bättre än det budgeterade resultatet. Det beror främst på lägre personalkostnader och högre bidrag via RFB (riktat församlingsbidrag) än budgeterat. Obudgeterade intäkter avseende GIP-införanden höjer också resultatet. En budgeterad vinningstjänst tillsattes aldrig och har påverkat resultatet positivt med ca en halv miljon kronor. Även i år fick vi flyktingmedel från nationell nivå. Både biskopsämbetet, utvecklingsenheten och förvaltningsenheten har lägre kostnader än budgeterat. I årets resultat ingår också en kostnad för eventuell uttagsbeskattning av servicebyråverksamheten med 500 tkr. De flesta verksamheter gick bättre än budget, endast några få överskred budget; t.ex. musikverksamheten, kommunikationsområdet, gemensamma kostnader för valda organ och finansiella intäkter och kostnader.

Kyrkoavgiften tillsammans med erhållen ekonomisk utjämning utgör 85 % (87 %) av verksamhetens intäkter. Utdebiteringen av kyrkoavgiften har varit oförändrad 0:11 kr/skattekrona.

## Målkapital

Stiftets mål för det egna kapitalets storlek uppgår till 7 400 tkr. Eget kapital överstiger fastställt målkapital med 8 058 tkr.

## Flerårsöversikt

|                                                        | 2017         | 2016        | 2015        | 2014         | 2013         |
|--------------------------------------------------------|--------------|-------------|-------------|--------------|--------------|
| <b>Allmänna förutsättningar</b>                        |              |             |             |              |              |
| Tillhöriga per den 31 december (antal)                 | 38 867       | 39 480      | 40 219      | 40 998       | 41 567       |
| Tillhöriga per den 31 december (andel av invånarna, %) | 66,39%       | 68,13%      | 70,17%      | 71,61%       | 72,7%        |
| Kyrkoavgift (%)                                        | 0,11         | 0,11        | 0,11        | 0,11         | 0,11         |
| Medelantalet anställda                                 | 22,0         | 23,6        | 25,6        | 23,5         | 23,8         |
| <b>Resultat (tkr) *</b>                                |              |             |             |              |              |
| Verksamhetens intäkter                                 | 29 721       | 28 356      | 28 328      | 29 290       | 28 149       |
| Verksamhetens resultat                                 | 1 725        | -590        | -1 240      | 435          | 2 359        |
| Resultat från finansiella investeringar                | 420          | 445         | 354         | 1 043        | 742          |
| <b>Årets resultat</b>                                  | <b>2 145</b> | <b>-145</b> | <b>-886</b> | <b>1 478</b> | <b>3 101</b> |
| Kyrkoavgift                                            | 7 935        | 7 490       | 7 561       | 7 381        | 7 148        |
| -varav slutavräkning                                   |              |             |             |              |              |
| Personalkostnader/Verksamhetens intäkter (%)           | 55,3         | 59,9        | 59,3        | 54,7         | 52,5         |
| Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%)      | 0,1          | 0,3         | 0,4         | 0,5          | 0,7          |
| <b>Ekonomisk ställning</b>                             |              |             |             |              |              |
| Fastställt mål för det egna kapitalets storlek         | 7 400        | 7 400       | 7 400       | 7 400        | 7 400        |
| Eget kapital                                           | 15 458       | 13 313      | 13 458      | 14 343       | 12 865       |
| Soliditet (%)                                          | 68,86        | 71,5        | 71,1        | 71,8         | 75,2         |
| Värdesäkring av det egna kapitalet (%)                 | 16,1         | -1          | -6          | 11,5         | 31,8         |
| Likviditet (%)                                         | 197          | 172         | 161         | 186          |              |

\*stiftet har, i enlighet med reglerna i K3, valt att inte räkna om uppgifterna under Resultat för åren 2010-2013.

## Definitioner

- Kyrkoavgift (%) – anges i procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten.
- Varav slutavräkning – För förklaring se redovisningsprinciper
- Personalkostnader/verksamhetsintäkter (%) – Uppgiften beräknas som resultaträkningens personalkostnader dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.
- Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%) - Uppgiften beräknas som resultaträkningens av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.
- Soliditet (%) – Uppgiften beräknas som utgående eget kapital dividerat med balansomslutningen (totala tillgångar i balansräkningen)
- Värdesäkring av eget kapital (%) – Uppgiften beräknas som årets resultat dividerat med ingående eget kapital.
- Likviditet (%) – Uppgiften beräknas som utgående omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder.

## Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka. De prognoser som gjorts över den framtida medlemsutvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend som innebär att Svenska kyrkan framöver kraftigt kommer att behöva minska sina kostnader. I detta sammanhang är Visby stift inget undantag.

Stiftets något osäkra ekonomiska utveckling har gjort att en del tjänster varit vakantsatta under tider av sjukskrivning eller avslutad anställning. Kansliet har under året känt av en ökning av arbetsuppgifterna på det administrativa området vilket till stor del har bäring i beslut på nationell nivå men också utifrån samhällspolitiska beslut. Det har medfört att mot slutet av 2017 fick kansliet ta in en vikarieanställning samt en visstidsanställning. Ett flertal personer på kansliet har tagits i anspråk för biskopsvisitationer, något som ingår i biskopens uppdrag enligt kyrkoordningen. Arbetsmässigt har domkapitlets uppgift som tillsynsorgan över ämbetsbärare under det gångna året medfört mycket arbete, utöver behörighetsprövningarna och yttrandena i tillsättningsärenden, dels på Gotland och dels inom Svenska kyrkan i utlandet.

Stiftets strukturutskott har arbetat med förslag till en ändamålsenlig indelning i Sudertredingens kontrakt och den 1 januari gick Alva, Hemse och Rone församling, Havdhems församling och Hoburgs församling samman och bildade Sudrets pastorat.

Under året har Visby stift, precis som de andra stiften, varit involverade i förarbetet med verkställandet av kyrkomötets beslut kring utredningen "Gemensamt ansvar-en utredning om fastigheter och utjämningssystem" med syfte att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Det har medfört att stiftskansliet fått avsätta tid för att bistå församlingar med information och utbildning samt varit representerade i de arbetsgrupper som finns på nationell nivå i frågan kring införandet av bland annat ett nationellt fastighetsregister och lokalförsörjningsplaner för lokal nivå.

Enligt årsbokslutet gör Visby stift år 2017 ett överskott på 2 145 tkr mot ett budgeterat underskott på 732 tkr. Det kan till exempel förklaras med att det blev en vinningstjänst (pastorsadjunktjänst) mindre än budgeterat, vakans på tjänster större del av året, oförutsedda intäkter från nationell nivå samt lägre hyra på biskopsgården pga. renovering. En hel del verksamheter har av olika anledningar inte behövt nyttja den budgeterade summan t.ex. kyrkovalet, internationella relationer, it-kostnader samt reception- och kontorsservice.

2017 blev det sista året som Visby stift avsatte medel för bidrag till pastorat/församlingar och Samfälligheten Gotlands kyrkor. Stiftskansliet har dock i uppdrag att se över formen för och att teckna avtal om bidrag från stiftet till de församlingar och pastorat som har tydliga stiftsövergripande och kostnadstunga verksamheter. Under året har stiftet jobbat mycket med det nya utjämningssystemet och det nya kyrkounderhållsbidraget. Stiftet behöver hitta en form för fördelning av dessa pengar i relation till Samfälligheten Gotlands kyrkor.

## Finansiella instrument

Stiftets riktlinjer för kapitalförvaltningen regleras i ett av fullmäktige fastställt medelsförvaltningsreglemente. Gällande reglemente antogs under år 2011 och innehåller bland annat etiska kriterier för placeringsval, avkastningsmål samt regler för portföljsammansättning. Vid utgången av 2017 hade stiftet långfristiga värdepappersinnehav ett marknadsvärde om 12 758 tkr. Stiftet gör regelbundet en översyn av sina riktlinjer för finansiella instrument.

## Framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Kyrkoavgiften för kommande år är enligt följande (tkr):

| Tkr         | Plan 2020 | Plan 2019 | Beslutad för 2018 | Utfall 2017 | Förändring mellan 2017 och 2018 (%) |
|-------------|-----------|-----------|-------------------|-------------|-------------------------------------|
| Kyrkoavgift | 8 298     | 8 081     | 8 042             | 7 935       | 1,3 %                               |

Stiftet kommer att fortsätta arbetet med att implementera kyrkans gemensamma IT-plattform (GIP) och andra gemensamma administrativa system (GAS) parallellt med indelningsfrågorna.

Visby stift ser en tydlig osäkerhetsfaktor kring den framtida medlemsutvecklingen som är på nedgång för medlemskap i Svenska kyrkan. Visby stift är inget undantag. Denna osäkerhetsfaktor skapar en osäker ekonomisk utveckling. Svenska kyrkan måste hitta ett sätt att bryta denna trend och/eller anpassa organisationen till detta.

Att kunna rekrytera sökanden till vigningstjänst är ett viktigt framtida utvecklingsbehov. Under 2017 hade stiftet budgeterat för två vigningstjänster men det blev bara en som gick vidare till prästvigning. Totala kostnader för vigningstjänsterna 2017 har uppgått till 572 tkr, vilket är 475 lägre än budget pga. att en vigning inte blev av. Som utvecklingen ser ut idag har det inte budgeterats för några vigningstjänster under kommande år.

## Miljöinformation

Stiftet bedriver ingen enligt miljöbalken tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet.

## Förvaltade stiftelser

Stiftet förvaltar 4 (4) stiftelser med ett totalt utgående eget kapital om 2 047 tkr (2 096 tkr)

| <b>Resultaträkning</b>                                     | <b>Not</b> | <b>2017</b>    | <b>Budget<br/>2017</b> | <b>2016</b>    |
|------------------------------------------------------------|------------|----------------|------------------------|----------------|
| <b>Verksamhetens intäkter</b>                              |            |                |                        |                |
| Kyrkoavgift                                                |            | 7 935          | 7 895                  | 7 490          |
| Erhållen inomkyrklig utjämning                             | 2          | 17 280         | 17 260                 | 17 270         |
| Erhållna gåvor                                             | 3          | 15             | 0                      | 24             |
| Erhållna bidrag                                            | 4          | 2 488          | 400                    | 1 327          |
| Nettoomsättning                                            | 5,6        | 1 529          | 800                    | 1 319          |
| Övriga verksamhetsintäkter                                 |            | 474            | 400                    | 926            |
| <b>Summa verksamhetens intäkter</b>                        |            | <b>29 721</b>  | <b>26 755</b>          | <b>28 356</b>  |
| <b>Verksamhetens kostnader</b>                             |            |                |                        |                |
| Lämnad inomkyrklig utjämning                               | 2          | -2 087         | -1 900                 | -2 098         |
| Kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster     |            | -301           | -340                   | -356           |
| Övriga externa kostnader                                   | 6,7        | -9 145         | -9 475                 | -9 439         |
| Personalkostnader                                          | 8          | -16 426        | -16 165                | -16 975        |
| Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar | 10         | -37            | -67                    | -77            |
| Övriga verksamhetskostnader                                |            |                |                        |                |
| <b>Summa verksamhetens kostnader</b>                       |            | <b>-27 996</b> | <b>-27 947</b>         | <b>-28 945</b> |
| <b>Verksamhetens resultat</b>                              |            | <b>1 725</b>   | <b>-1 192</b>          | <b>-589</b>    |
| <b>Resultat från finansiella investeringar</b>             | 9          |                |                        |                |
| Resultat från finansiella anläggningstillgångar            |            | 398            | 450                    | 404            |
| Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter           |            | 23             | 10                     | 41             |
| Räntekostnader och liknande resultatposter                 |            | -1             |                        | -1             |
| <b>Resultat efter finansiella poster</b>                   |            | <b>2 145</b>   | <b>-732</b>            | <b>-145</b>    |
| <b>Årets resultat</b>                                      |            | <b>2 145</b>   | <b>-732</b>            | <b>-145</b>    |

| <b>Balansräkning</b>                         | <b>Not</b> | <b>2017-12-31</b> | <b>2016-12-31</b> |
|----------------------------------------------|------------|-------------------|-------------------|
| <b>TILLGÅNGAR</b>                            |            |                   |                   |
| <b>Anläggningstillgångar</b>                 |            |                   |                   |
| <b>Materiella anläggningstillgångar</b>      |            |                   |                   |
| Inventarier, verktyg och installationer      | 10         | 132               | 119               |
|                                              |            | <b>132</b>        | <b>119</b>        |
| <b>Finansiella anläggningstillgångar</b>     |            |                   |                   |
| Långfristiga värdepappersinnehav             | 11         | 11 304            | 10 901            |
|                                              |            | <b>11 304</b>     | <b>10 901</b>     |
| <b>Summa anläggningstillgångar</b>           |            | <b>11 436</b>     | <b>11 020</b>     |
| <b>Omsättningstillgångar</b>                 |            |                   |                   |
| Varulager                                    |            | 10                | 10                |
| <b>Kortfristiga fordringar</b>               |            |                   |                   |
| Kundfordringar                               |            | 678               | 513               |
| Övriga fordringar                            | 15         | 932               | 683               |
| Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter | 12         | 1 404             | 1 460             |
|                                              |            | <b>3 014</b>      | <b>2 656</b>      |
| Kassa och Bank                               | 13,17      | 7 989             | 4 922             |
| <b>Summa omsättningstillgångar</b>           |            | <b>11 013</b>     | <b>7 588</b>      |
| <b>Summa Tillgångar</b>                      |            | <b>22 449</b>     | <b>18 608</b>     |

| <b>Balansräkning</b> | <b>Not</b> | <b>2017-12-31</b> | <b>2016-12-31</b> |
|----------------------|------------|-------------------|-------------------|
|----------------------|------------|-------------------|-------------------|

## **EGET KAPITAL OCH SKULDER**

### **Eget kapital**

|                           |  |               |               |
|---------------------------|--|---------------|---------------|
| Balanserat resultat       |  | 13 313        | 13 458        |
| Årets resultat            |  | 2 145         | -145          |
| <b>Summa eget kapital</b> |  | <b>15 458</b> | <b>13 313</b> |

### **Avsättningar**

|                      |    |       |     |
|----------------------|----|-------|-----|
| Avsättning för skatt | 14 | 1 403 | 903 |
|----------------------|----|-------|-----|

### **Kortfristiga skulder**

|                                              |    |              |              |
|----------------------------------------------|----|--------------|--------------|
| Leverantörsskulder                           |    | 1 871        | 726          |
| Övriga skulder                               | 15 | 2 272        | 2 148        |
| Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter | 16 | 1 445        | 1 518        |
| <b>Summa kortfristiga skulder</b>            |    | <b>5 588</b> | <b>4 392</b> |

|                                       |  |               |               |
|---------------------------------------|--|---------------|---------------|
| <b>Summa eget kapital och skulder</b> |  | <b>22 449</b> | <b>18 608</b> |
|---------------------------------------|--|---------------|---------------|

## **Eget kapital**

|                                             | <b>Balanserat resultat</b> | <b>Årets resultat</b> | <b>Summa eget kapital</b> |
|---------------------------------------------|----------------------------|-----------------------|---------------------------|
| <b>Eget kapital 2016-12-31</b>              | <b>13 458</b>              | <b>-145</b>           | <b>13 313</b>             |
| Omföring av föregående års resultat         | -145                       | 145                   |                           |
| Rättelse av fel före räkenskapsårets början | 0                          | 0                     | 0                         |
| <u>Årets resultat</u>                       |                            | <u>2 145</u>          | <u>2 145</u>              |
| <b>Eget kapital 2017-12-31</b>              | <b>13 313</b>              | <b>2 145</b>          | <b>15 458</b>             |

| <b>Kassaflödesanalys</b>                                                              | <b>Not</b> | <b>2017</b>  | <b>2016</b>  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|--------------|--------------|
| <b>Den löpande verksamheten</b>                                                       |            |              |              |
| Resultat efter finansiella poster                                                     |            | 2 145        | -145         |
| Justering för poster som inte ingår i kassaflödet                                     |            |              |              |
| Avskrivningar                                                                         |            | 37           | 77           |
| Övriga poster som inte ingår i kassaflödet                                            |            | 500          | 600          |
| <b>Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet</b> |            | <b>2 682</b> | <b>532</b>   |
| Kassaflöde från förändring i rörelsekapital                                           |            |              |              |
| Minskning/ökning av kortfristiga fordringar                                           |            | -358         | 1 552        |
| Ökning/minskning av kortfristiga skulder                                              |            | 1 196        | -676         |
| <b>Kassaflöde från den löpande verksamheten</b>                                       |            | <b>3 520</b> | <b>1 408</b> |
| <b>Investeringsverksamheten</b>                                                       |            |              |              |
| Förvärv av materiella anläggningstillgångar                                           |            | -50          | 0            |
| Förvärv av finansiella anläggningstillgångar                                          |            | -1 413       | -448         |
| Försäljning av finansiella anläggningstillgångar                                      |            | 1 010        | 0            |
| <b>Kassaflöde från investeringsverksamheten</b>                                       |            | <b>-453</b>  | <b>-448</b>  |
| <b>Årets kassaflöde</b>                                                               |            | <b>3 067</b> | <b>960</b>   |
| <b>Likvida medel vi årets början</b>                                                  |            | <b>4 922</b> | <b>3 962</b> |
| <b>Likvida medel vi årets slut</b>                                                    |            | <b>7 989</b> | <b>4 922</b> |
| <b>Specifikation av likvida medel vid årets slut 17</b>                               |            |              |              |
| Kassa och Bank                                                                        |            | 7 989        | 4 922        |

## **Noter**

### **Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper**

Från och med räkenskapsåret 2014 upprättas årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagens (1995:1554) och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska Kyrkans Redovisningskommitté (KRED). Övergången från tidigare regelverk har gjorts i enlighet med föreskrifterna i K3:s kapitel 35, vilket bland annat innebär att jämförelsetalen för 2013 har räknats om och att omräknade jämförelsetal presenteras i resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys och noter.

### **Intäktsredovisning**

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas och som är för egen räkning. Som för egen räkning inkluderas även medel där avsikten är att de helt eller delvis ska fördelas till andra juridiska personer men där fördelning grundas på beslut inom stiftet.

#### *Kyrkoavgift*

Svenska kyrkans huvudintäkt utgörs av kyrkoavgiften. I enlighet med lag om avgift till registrerat trossamfund får Svenska kyrkan statlig hjälp med uppbörd, taxering och indrivning av kyrkoavgiftsmedlen. Det slutliga utfallet av kyrkans avgiftsunderlag erhålls först två år efter avgiftsgrundande år och därför är Svenska kyrkan berättigad att uppbära ett förskott från staten, fördelat med en tolfedel per månad. Samtidigt med utbetalningen av förskottet sker en avräkning av det slutliga avgiftsunderlaget två år tillbaka. Kyrkoavgiften intäktsredovisas i takt med utbetalningarna från staten.

#### *Erhållen inomkyrklig utjämning*

Inom Svenska kyrkan finns ett utjämningssystem där Svenska kyrkans nationella nivå omfördelar medel mellan trossamfundets organisatoriska delar. Inom ramen för utjämningssystemet tilldelas stiftet årligen medel för viss basverksamhet inom stiftet (stiftsbidrag). Det beslutade stiftsbidraget kan erhållas dels via utbetalning från nationella nivån, dels i form av så kallad särskild utjämningsavgift från de stiftvis förvaltade prästlönetillgångarna. Stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift intäktsförs det år de avser.

Utöver den utjämning som regleras inom ramen för kyrkoordningen kan Svenska kyrkans högsta beslutande organ, kyrkomötet, besluta om att av nationella nivåns kapital fördela medel till regional och lokal nivå. Besluten är vanligtvis förenade med villkor. Intäktsredovisning sker då enligt de generella principerna för bidrag i K3, se nedan.

#### *Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag*

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Bidrag till anläggningstillgångar har reducerat anskaffningsvärdet på anläggningstillgångarna.

#### *Nettoomsättning*

Intäkt av varor och tjänster redovisas normalt vid försäljningstillfället.

## **Lämnad inkom kyrklig utjämnning och lämnade övriga bidrag**

Stiftet utgör en länk i det inomkyrkliga utjämnningssystem som beskrivs under Erhållen inkom kyrklig utjämnning ovan. Såväl lämnad inkom kyrklig utjämnning som övriga lämnade bidrag skuldförs normalt när beslut om bidrag fattas såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års intäkter. I det senare fallet skuldförs bidraget först under det finansieringsår som anges i beslutet. Beslutade, ej skuldförda, lämnade bidrag redovisas som eventualförpliktelse.

## **Leasing**

All leasing, både när stiftet är leasetagare och leasegivare, redovisas som operationell leasing, dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som intäkt/kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i noten är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasingtagaren har avtalat att leasa en tillgång.

## **Ersättning till anställda**

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificeras som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

## **Inkomstskatt**

Stiftens inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån stiftet bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturligt anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Stiften är befriad från inkomstskatt i sin ideella verksamhet eftersom den uppfyller kraven som samhällsnyttig enligt skattelagstiftningen.

## **Materiella anläggningstillgångar**

I stiftet finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då stiftets ändamål är religiös verksamhet.

Nedskrivningsprövning sker alltid för sådana tillgångar som inte längre uppfyller något av kraven ovan för att definieras som materiella anläggningstillgångar.

Inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 % av prisbasbeloppet dvs. 22 400 kr, har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Bidrag och offentliga bidrag som avser förvärv av materiell anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som övriga verksamhetsintäkter respektive övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

|                                                |         |
|------------------------------------------------|---------|
| Datautrustning                                 | 3-5 år  |
| Övriga inventarier, installationer och verktyg | 5-10 år |

### **Finansiella instrument**

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när stiftet blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och stiftet har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

#### *Långfristiga värdepappersinnehav – portföljvärdering*

Stiftet har definierat en värdepappersportfölj. Portföljen ingår i posten andra långfristiga värdepappersinnehav i balansräkningen. För de instrument som ingår tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom portföljen.

#### *Kundfordringar och övriga fordringar*

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

#### *Kortfristiga placeringar*

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

## Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

## Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelse på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

## Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar stiftets in- och utbetalningar uppdelade på löpande verksamheten, investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificerar stiftet, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

## Not 2 Erhållen och lämnad inomkyrklig utjämning

Regler om ekonomisk utjämning återfinns i Kyrkoordningen. I tabeller nedan finns specifikationer av transfereringar inom utjämningsystemet och av övriga inomkyrkliga bidrag.

|                                                                            | 2017   | 2016   |
|----------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Erhållen inomkyrklig utjämning:                                            |        |        |
| Särskild utjämningsavgift (utdelning från PLT)                             | 1 250  | 1 250  |
| Stiftsbidrag                                                               | 16 030 | 16 020 |
| Lämnad inomkyrklig utjämning:                                              |        |        |
| Bidrag till övrig församlingsverksamhet och Samfälligheten Gotlands kyrkor | -2 087 | -2 098 |

## Not 3 Erhållna gåvor

|                                      | 2017 | 2016 |
|--------------------------------------|------|------|
| Gåvor redovisade i resultaträkningen |      |      |
| Stiftskollekter till egen verksamhet | 15   | 24   |
| Summa                                | 15   | 24   |

## Not 4 Erhållna bidrag

|                                                                | 2017  | 2016  |
|----------------------------------------------------------------|-------|-------|
| Bidrag och offentliga bidrag redovisade i resultaträkningen    |       |       |
| Kyrkoantikvarisk ersättning                                    | 547   | 733   |
| Arbetsmarknadsbidrag (har reducerat personalkostnader)         | 88    | 88    |
| Övriga bidrag (SKUT 400, GIP 749, RFB 425 tkr och övr.bidrag). | 1 941 | 594   |
| Summa                                                          | 2 576 | 1 415 |

## Not 5 Nettoomsättning

|                                       | 2017       | 2016       |
|---------------------------------------|------------|------------|
| Hysesintäkter                         | 15         | 66         |
| Prästlönetillgångarna                 | 1 330      | 1 069      |
| <u>Samfälligheten Gotlands kyrkor</u> | <u>184</u> | <u>184</u> |
| Summa                                 | 1 529      | 1 319      |

## Not 6 Operationella leasingavtal

| Not avseende uppgifter som leasetagare                                                    | 2017  | 2016  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|
| Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal: |       |       |
| Förfaller till betalning inom ett år                                                      | 1 820 | 2 074 |
| Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år                                    | 2 800 | 175   |
| Förfaller till betalning senare än fem år                                                 | 0     | 0     |
| Under perioden kostnadsförda leasingavgifter                                              | 2 445 | 2 304 |

Den operationella leasingen utgörs av hyrda kopieringsmaskiner, hyra av leasingbil, städtjänster, telefonväxel och lokaler (Helgeandshuset och biskopsgården). Avtalet om hyra av lokalerna för stiftskansli löper på tre år med möjlighet till förlängning. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp.

| Not avseende uppgifter som leasegivare                 | 2017 | 2016 |
|--------------------------------------------------------|------|------|
| Framtida minimileaseavgifter som kommer att erhållas   |      |      |
| Avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:            |      |      |
| Förfaller till betalning inom ett år                   | 92   | 112  |
| Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år | 0    | 0    |
| Förfaller till betalning senare än fem år              | 0    | 0    |
| Under perioden erhållna leasingavgifter                | 410  | 282  |

Stiftet hyr ut lokaler till Samfälligheten Gotlands Kyrkor, Prästlönetillgångar i Visby stift och Skogssällskapet.

## Not 7 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

| Kvalificerade revisorer                                   | 2017 | 2016 |
|-----------------------------------------------------------|------|------|
| Grant Thornton                                            |      |      |
| Revisionsuppdrag                                          | 62   | 58   |
| Övriga granskningsuppdrag/intyg utöver revisionsuppdraget | 10   |      |
| Övriga valda revisorer                                    | 2    | 3    |

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på stiftens revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter.

## Not 8 Personal

|                             |             |              |
|-----------------------------|-------------|--------------|
| Medelantalet anställda      | <b>2017</b> | <b>2016</b>  |
| Kvinnor                     | 14          | 13,33        |
| <u>Män</u>                  | <u>8</u>    | <u>10,26</u> |
| Totalt medelantal anställda | 22          | 23,59        |

I medelantalet anställda ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp 22 400 kr (22 150 kr). Detta har gjorts med stöd av BFNAR 2006:11.

| Könsfördelningen i          | <b>2017</b>          |     |        | <b>2016</b>       |     |        |
|-----------------------------|----------------------|-----|--------|-------------------|-----|--------|
| Stiftsstyrelsen och bland   | Antal på balansdagen |     |        | Antal på balansd. |     |        |
| ledande befattningshavare   |                      |     |        |                   |     |        |
|                             | Kvinnor              | Män | Totalt | Kvinnor           | Män | Totalt |
| Ledamöter i stiftsstyrelsen | 4                    | 8   | 12     | 4                 | 8   | 12     |
| Ledande befattningshavare   | 0                    | 3   | 3      | 0                 | 3   | 3      |

|                                           |             |             |
|-------------------------------------------|-------------|-------------|
| Löner, arvoden och andra ersättningar tkr | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Ledamöter i stiftsstyrelse samt biskop*   | 1 129       | 1 088       |
| Anställda                                 | 11 132      | 10 960      |
| Summa                                     | 12 261      | 12 048      |

\*Arvoden till förtroendevalda i stiftsfullmäktige, stiftsstyrelse m.fl. organ redovisas i resultaträkningen på raden Personalkostnader.

|                                          |             |             |
|------------------------------------------|-------------|-------------|
| Arbetsmarknadsbidrag                     | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Under året erhållet arbetsmarknadsbidrag | 88          | 88          |

|                                                                                                                 |             |             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Ersättning till stiftsstyrelsens ordförande tkr                                                                 | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Till ordföranden i stiftsstyrelsen tillika stiftets biskop har löner, arvoden och andra ersättningar utgått med | 1 020       | 972         |

|                                                  |             |             |
|--------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Pensionskostnader och andra sociala avgifter tkr | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Pensionskostnader exkl. särskild löneskatt       | 716         | 1 157       |
| Andra sociala avgifter enligt lag och avtal      | 3 422       | 3 613       |

Stiftet har inga övriga utfästelser om pensioner eller avgångsvederlag till personer i ledande ställning.

## Not 9 Resultat från finansiella investeringar

|                                                 |             |             |
|-------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Resultat från finansiella anläggningstillgångar | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Utdelning                                       | 408         | 504         |
| Realisationsresultat vid försäljning            | -10         | 0           |
| <u>Nedskrivning</u>                             | <u>0</u>    | <u>-100</u> |
| Summa                                           | 398         | 404         |

|                                                  |             |             |
|--------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
| Räntor                                           | 23          | 42          |

|                                          | 2017   | 2016   |
|------------------------------------------|--------|--------|
| Ingående anskaffningsvärde               | 1 788  | 1 788  |
| Inköp                                    | 50     | 0      |
| Utrangeringar                            | 0      | 0      |
| Utgående ackumulerade anskaffningsvärden | 1 838  | 1 788  |
| Netto anskaffningsvärde                  | 1 838  | 1 788  |
| Ingående avskrivningar                   | -1 669 | -1 592 |
| Utrangeringar                            | 0      | 0      |
| Årets avskrivningar                      | -37    | -77    |
| Utgående ackumulerade avskrivningar      | -1 706 | -1 669 |
| Utgående redovisat värde                 | 132    | 119    |

| Värdepappersinnehav                   | Anskaffningsvärde | Bokfört värde | Marknadsvärde på balansdagen |
|---------------------------------------|-------------------|---------------|------------------------------|
| Långfristiga värdepappers-<br>Innehav |                   |               |                              |
| Noterade aktier                       | 7                 | 7             | 7                            |
| Noterade aktiefonder                  | 6 549             | 6 549         | 8 330                        |
| Noterade räntebärande värdepapper     | 4 748             | 4 748         | 4 421                        |
| Summa värdepappersinnehav             | 11 304            | 11 304        | 12 758                       |

| Förändring av långfristiga värdepappersinnehav | 2017   | 2016   |
|------------------------------------------------|--------|--------|
| Ingående ackumulerade anskaffningsvärden       | 11 001 | 10 553 |
| Investeringar under året                       | 1 413  | 448    |
| Försäljningar/avyttringar                      | -1 010 | 0      |
| Utgående ackumulerade anskaffningsvärden       | 11 404 | 11 001 |
| Ingående ackumulerade nedskrivningar           | -100   | 0      |
| Nedskrivning                                   | 0      | -100   |
| Utgående ackumulerade nedskrivningar           | -100   | -100   |
| Utgående bokfört värde                         | 11 304 | 10 901 |

|                                                         | 2017  | 2016  |
|---------------------------------------------------------|-------|-------|
| Förutbetalda hyror                                      | 334   | 328   |
| Försäkringspremier                                      | 25    | 30    |
| Upplupna ränteintäkter                                  | 20    | 24    |
| Övriga poster (varav upplupen KAE 165 tkr, GIP 706 tkr) | 1 025 | 1 078 |
| Summa                                                   | 1 404 | 1 460 |

### Not 13 Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank utgör 7 922 tkr behållning på det s.k. kyrkkontot. Kyrkkontot utgör i juridisk mening en fordran på Svenska kyrkans nationella nivå. De regelverk som styr kyrkkontot är dock av sådan karaktär att fordran i redovisningssammanhang ses som ett ordinärt banktillgodohavande.

### Not 14 Avsättningar

Avsättning för eventuell uttagsbeskattning av servicebyråverksamheten (ekonomisk samverkan) vid Visby stift. Visby stift utför ekonomi- och lönetjänster åt flertalet församlingar och pastorat på Gotland. Rättsläget är fortfarande oklart. Avsättning med 500 tkr görs för sista gången under 2018, därefter finns 1 903 tkr avsatt för ev. uttagsbeskattning.

### Not 15 Övriga fordringar och skulder

| <b>Övriga fordringar</b> | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
|--------------------------|-------------|-------------|
| Skattefordran            | 930         | 676         |
| Övriga fordringar        | 2           | 7           |
| Summa                    | 932         | 683         |

| <b>Övriga skulder</b>       | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
|-----------------------------|-------------|-------------|
| Momsskuld                   | 279         | 158         |
| Personalskulder             | 1 296       | 1 248       |
| F.d. ändamålsbestämda medel | 517         | 556         |
| Övriga skulder              | 180         | 186         |
| Summa                       | 2 272       | 2 148       |

Från och med 2014 redovisas f.d. ändamålsbestämda medel under Övriga skulder. Skuld avseende avgifter till Kyrkans pensionskassa (605 tkr) ingår i personalskulder.

### Not 16 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

|                                                     | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
|-----------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Upplupna lönekostnader (semesterlöner, kompbank)    | 879         | 959         |
| Upplupna sociala avgifter                           | 246         | 305         |
| Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter | 320         | 254         |
| Summa                                               | 1 445       | 1 518       |

### Not 17 Likvida medel

| <u>Specifikation av likvida medel vid årets slut</u> | <b>2017</b> | <b>2016</b> |
|------------------------------------------------------|-------------|-------------|
| Kassa                                                | 0           | 1           |
| Bank                                                 | 7 989       | 4 921       |

## **Revisionsberättelse**



Visby 2018-04-17

Biskop Sven-Bernhard Fast  
Ordförande stiftsstyrelsen

Lennart Lindgren  
1:e vice ordförande

Inger Harlevi  
2:e vice ordförande

Hans Nilsson

Peder Fohlin

Lilian Edwards,  
avliden 2018-04-06  
Pia Tofténus (ers.)

Johan Aronsson

Ewy Klinth

Monika May

Per-Olof Jacobsson

Curt Broberg

August Hermansson

Min revisionsberättelse har avlämnats den ...../.....2018

Anita Levander  
Auktoriserad revisor

Jan Löwenborg

Per Tellström

## **Verksamhetsberättelse Visby stift 2017**

Diarienummer SS2018-25  
Beslutad av stiftsstyrelsen

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Biskop Sven-Bernhards betraktelse över 2017 .....                                   | 2  |
| Inledning .....                                                                     | 4  |
| Verksamhetsberättelse för utvecklingsenheten 2017.....                              | 8  |
| 171 Stiftsprojekt (budget 47 tkr, utfall 143 tkr) .....                             | 9  |
| 174 Hovpredikant (budget 25 tkr, utfall 4 tkr).....                                 | 9  |
| 202 Stiftsmässor (budget 75 tkr, utfall 68 tkr) .....                               | 9  |
| 220 Kontraktsverksamhet (budget 150 tkr, utfall 133 tkr) .....                      | 9  |
| 270 Kommunikation (budget 590 tkr, utfall 623 tkr) .....                            | 9  |
| 300 Utvecklingsenheten (budget 6 803 tkr, utfall 6 446 tkr) .....                   | 11 |
| 301 Pilgrim (budget 30 tkr, utfall 17 tkr) .....                                    | 11 |
| 302 SKUT diakoni (budget 34 tkr, utfall 22 tkr).....                                | 12 |
| 304 Visitationer (budget 20 tkr, utfall 22 tkr) .....                               | 12 |
| 306 Fortbildning (budget 460 tkr, utfall 376 tkr) .....                             | 12 |
| 307 Rekrytering av präster och diakoner (budget 1 047 tkr, utfall 572 tkr).....     | 13 |
| 365 Nätverk (budget 106 tkr, utfall 26 tkr).....                                    | 13 |
| 366 Telefonsjälvård (budget 100 tkr, utfall 83 tkr) .....                           | 14 |
| 368 Diakoni och samhälle (budget 137 tkr, utfall 82 tkr).....                       | 15 |
| 369 Kyrkomusikalisk utveckling (budget 140 tkr, utfall 175 tkr).....                | 15 |
| 371 Barn-, ungdoms- och konfirmandverksamhet (budget 195 tkr, utfall 103 tkr) ..... | 16 |
| 372 Internationellt arbete (budget 300 tkr, utfall 132 tkr) .....                   | 16 |
| 373 Romaklosterprojektet (budget 75 tkr, utfall 56 tkr).....                        | 17 |
| 376 Migrationsarbete (budget 75 tkr, utfall 24 tkr) .....                           | 18 |
| 377 Sjukhuskyrkan (budget 4 tkr, utfall 0 tkr).....                                 | 18 |
| 378 Ekumenik (budget 11 tkr, utfall 11 tkr) .....                                   | 18 |
| Verksamhetsberättelse för förvaltningsenheten .....                                 | 19 |
| 100 Stiftsfullmäktige (budget 105 tkr, utfall 116 tkr).....                         | 21 |
| 110 Revisorerna (budget 65 tkr, utfall 68 tkr) .....                                | 21 |
| 120 Stiftsstyrelsen (budget 385 tkr, utfall 290 tkr) .....                          | 21 |
| 140 Egendomsnämnden (budget 0 tkr, utfall 0 tkr) .....                              | 21 |
| 150 Domkapitlet (budget netto 230 tkr, utfall 219 tkr) .....                        | 21 |
| 170 Gemensamma kostnader valda organ (budget 65 tkr, utfall 155 tkr).....           | 22 |
| 173 GIP (budget 0 tkr, utfall 0 tkr) .....                                          | 22 |
| 200 Biskopsämbetet (budget 2 415 tkr, utfall 2 224 tkr) .....                       | 22 |
| 203 SKUT (budget 0 tkr, utfall 0 tkr) .....                                         | 22 |
| 281 Kyrkoval (budget 205 tkr, utfall 114 tkr).....                                  | 22 |
| 282 Biskopsval (budget 10 tkr, utfall 9 tkr).....                                   | 23 |
| 400 Förvaltningsenheten (budget 6 996 tkr, utfall 6 226 tkr) .....                  | 23 |
| 406 Gemensamma intäkter/kostnader (budget +22 755 tkr, utfall +22 848 tkr).....     | 23 |
| 407 Finansiella intäkter och kostnader (budget +460 tkr, utfall +421 tkr).....      | 23 |
| 425 IT (budget 470 tkr, utfall 387 tkr).....                                        | 23 |
| 430 Reception och kontorsservice (budget 556 tkr, utfall 471 tkr).....              | 24 |
| 435 Gemensamma personalkostnader (budget 163 tkr, utfall 102 tkr).....              | 24 |
| 440 Egendomsförvaltningen (budget 63 tkr, utfall 60 tkr).....                       | 24 |
| 450 Kurs och konferens (budget + 60 tkr, utfall + 59 tkr) .....                     | 24 |
| 475 Lokaler (budget 1 755 tkr, utfall 1 622 tkr) .....                              | 24 |
| Förtroendevalda 2017 .....                                                          | 25 |
| Arbetsgrupper 2017 .....                                                            | 27 |

## Biskop Sven-Bernhards betraktelse över 2017

*Tacka Herren, ty han är god, evigt varar hans nåd. (Psaltaren 136:1)*

Även i år låter jag dessa rader från Psaltaren inleda mina reflektioner över det år som gått. Året 2017 var ett minnesår över reformationen. Den 31 oktober avslutades reformationsåret på dagen 500 år efter det att Luther spikar sina teser på kyrkporten i Wittenberg om Guds nåd som inte är till salu. Som sig bör firades den kvällen en mäsas i Visby Domkyrka med efterföljande bordssamtal i församlingshuset. *Nåden allena* var temat. Som sammanfattning av detta tema utgavs också inför fastetiden 2018 en bok med berättelser om nåd från Visby stift som insamlats före och under jubileumsåret: ....*här en strand vid nådens hav*.

På många sätt sammanfattar detta kärnan i uppgiften att vara Kyrka och därmed också att ha ett uppdrag i Kyrkan. Sju nådens år har jag fått tjäna som biskop i Visby stift och den dag jag lägger ned min biskopsstav i Visby domkyrka har jag fått tjäna som präst i fyrtiofem.

### **Vigningstjänsten**

I juni prästvigdes Josef Edebol och påbörjade sitt pastorsadjunksår i Stenkumla församling. Ingen diakon prästvigdes detta år. Under 2018 förväntas ytterligare en prästvigning och under året fanns två prästkandidater och en diakonkandidat antagna i stiftet. Petra Guteskär Nidsjö förväntas vigas till tjänst som präst i juni 2018.

### **Visitationer och församlingsbesök**

Mitt sista kalenderår som biskop blev också på många sätt det mest intensiva. Under året har jag lett kyrkoherdemottagningar i Aten, Fort Lauderdale, São Paulo (med besök även i församlingen i Buenos Aires), Köpenhamn, London, Stenkumla, Bryssel, Wien, Torre Vieja, Berlin och Melbourne. En av anledningarna till mängden mottagningar var att rekryteringen blivit försenad under 2016 på grund av alla förändringar inom Avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet vid kyrkokansliet i Uppsala.

Uppföljning av visitationen i Norge gjordes under början av året och en visitation i Romaklosters pastorat i november. I övrigt påbörjades en sammanfattning av visitationerna under mina år som stiftsbiskop. Mina medarbetare i stiftskansliet och jag själv kunde så överlämna denna sammanfattning till domkapitlet mot årets slut. En uppföljning sker också vid kontraktshögtider i tredingarna under våren 2018.

Kyrkoherdemottagningarna har också gett rika möjligheter till samråd med kyrkoråd och medarbetare och med församlingarnas lokala samarbetspartners.

## Övriga viktiga händelser under året.

Under året har fyra kyrkor återöppnats efter omfattande restaurering: Vall, Sanda, Ganthem och Alva.

Under året har indelningsdelegerade från de tre församlingarna på södra Gotland (Hoburg, Havdhem och Alva, Hemse och Rone) förberett sammangående till Sudrets pastorat. Nyårsdagen 2018 firade jag tillsammans med församlingarna det nya pastoratets tillkomst med en högtidsmessa i Grötlingbo kyrka. Därmed har antalet pastorat eller församlingar med egen kyrkoherde minskat från 20 till 10 under åren 2011-2018

Den ovan nämnda omorganisationen 2016-2017 av avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet i Uppsala har lett till flera förbättringar. De nya arbetsordningarna för avdelningen lyfter fram vikten av att verksamheten i Uppsala skall planeras i nära samråd med biskop och stiftsorganisation i Visby. Ett resultat av detta är att avdelningen och stiftet nu utvecklat nya goda rutiner för informationsutbyte och samplanering mellan kanslierna i Uppsala och Visby. Detta ger en klart förbättrad arbetssituation såväl för biskopen som för stiftskansliet. Något som är av största vikt då av stiftets 40 pastorat 30 idag finns utomlands och 10 på Gotland.

Den tredje söndagen i advent 2017 blev det sedan länge planerade vänstiftsavtalet med Northern Central Diocese i Evangelisk-Lutherska kyrkan i Tanzania verklighet då biskop Solomon Massangwa och jag undertecknade avtalet i stiftsstadens Arusha.

Under år 2017 genomfördes kyrkoval och strax efter nyår 2018 biskopsval. Detta innebär att ett förnyat stiftsfullmäktige, ny stiftsstyrelse, ett nytt domkapitel och ett nytt Råd för Svenska kyrkan i utlandet tar över ansvaret under åren 2018-2021. Den 3 juni 2018 vigs en ny biskop i Uppsala domkyrka till *tjänst* i Visby stift.

Den nuvarande domprosten i Växjö, Thomas Petersson, övertar då detta uppdrag och tas emot i Visby domkyrka den 9 juni. Mottagandedelen i gudstjänsten avslutas med att den mottagne biskopen vänder sig till församlingen med orden *Bed för mig såsom jag ber för er*.

Att en biskop har som ständig uppgift att be för församlingarna i sitt stift har jag erfarenhet av, men även av styrkan i att som biskop vara buren av församlingarnas förböner. Detta har jag rik erfarenhet av och känner djup tacksamhet för.

Ett stort tack vill jag rikta till mina medarbetare i stiftskansliet, kontraktsprostarna i tredingarna och alla medarbetare vid avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet vid kyrkokansliet.

Med stor tacksamhet ser jag tillbaka på samarbete, gudstjänster, möten och samtal med präster, diakoner, musiker, klockare och kyrkvårdar – ja alla medarbetare och förtroendevalda i stift och församlingar och allt kyrkfolket. Som emeritus kommer jag att ha kvar uppgiften att be för stiftets församlingar på Gotland och ute i världen och nu även för min efterträdare i uppdraget.

*Nåd från vår herre Jesus Kristus, kärlek från Gud och gemenskap från den heliga Anden åt er alla.*

+Sven-Bernhard

# Inledning

## Årsresultat och målkapital

Resultatet för 2017 blev ett plusresultat mot ett budgeterat underskott. Årets resultat blev 2 145 tkr mot budget - 732 tkr. Årets plusresultat gör att stiftets egna kapital ökar med motsvarande belopp. Stiftets mål för det egna kapitalet uppgår till minst 7 400 tkr. Eget kapital överstiger fastställt målkapital med 8 058 tkr. Eftersom Visby stift från och med 2018 får ca 2 mkr mindre i stiftsbidrag från nationell nivå pga. det nya utjämnningssystemet, bidrar ändå årets plusresultat till att vi har litet kapital att ta av om det behövs under en omställningsperiod.

Att utfallet blev bättre än budget beror främst på lägre personalkostnader och högre bidrag via RFB (riktat församlingsbidrag) än budgeterat. Obudgeterade intäkter avseende GIP-införanden höjer också resultatet. En budgeterad vinningstjänst tillsattes aldrig och har påverkat resultatet positivt med ca en halv miljon kronor. Även i år fick vi flyktingmedel från nationell nivå. Både biskopsämbetet, utvecklingsenheten och förvaltningsenheten har lägre kostnader än budgeterat. I årets resultat ingår också en kostnad för eventuell uttagsbeskattning av servicebyråverksamheten med 500 tkr. De flesta verksamheter gick bättre än budget, endast några få överskred budget; t.ex. musikverksamheten, kommunikationsområdet, gemensamma kostnader för valda organ och finansiella intäkter och kostnader.

På det administrativa planet och inom stiftets förvaltningsenhet har 2017 varit ett arbetsamt år på grund av sjukskrivning och vakanssättning av tjänster i kombination med nya tillkomna nationella uppdrag, kyrko- och biskopsval med mera.

## Bidrag från Visby stift till församlingar/pastorat och Samfälligheten Gotlands kyrkor.

För 2017 avsattes 1 900 tkr i stiftets budget för bidrag till församlingar och pastorat, vilket var en sänkning med 200 tkr kronor mot året innan. Även under 2017 erhöll Visby domkyrkoförsamling ett större belopp (900 tkr) till verksamheter som betjänar hela Gotland, exempelvis sjukhuskyrkan och Birkagården. Samfälligheten Gotlands kyrkor har tilldelats ett belopp på 400 tkr som stiftets del i underhåll av kyrkobyggnaderna i stiftet. Sudrets pastorat fick ett bidrag på 90 tkr. Detta bidrag fanns inte med i budgeten och belastade verksamheten för gemensamma kostnader valda organ.

## Indelnings- och strukturfrågor

Indelnings- och strukturfrågor har som tidigare handlagts av stiftets strukturutskott. Inom utskottet har det varit flera diskussioner om indelnings- och strukturfrågor i framtiden och utskottet har

arbetat för att få en ändamålsenlig församlings- och pastoratsindelning i stiftet. Det övergripande målet för strukturarbetet har formulerats "att säkra förutsättningarna för att kristen tro och kyrkliga traditioner ska leva kvar i bygderna över hela Gotland".

Under året har strukturutskottet följt den beslutade indelningsprocessen mellan Alva, Hemse och Rone församling, Havdhems församling och Hoburgs församling som från och med 1 januari 2018 blir Sudrets pastorat.

### **Utredning egendomsnämnd alternativt egendomsutskott**

Under våren 2017 gav stiftsstyrelsen stiftskansliet i uppdrag att utreda frågan om fortsatt egendomsnämnd alternativt inrättande av ett egendomsutskott. Ragnar Svenserud har haft stiftskansliet uppdrag att neutralt utreda frågan. Stiftsstyrelsen beslutade vid sitt oktobersammanträde 2017 utifrån Ragnar Svenseruds utredning att föreslå stiftsfullmäktige att egendomsnämnden avskaffas från och med 2018 och ersätts av ett utskott under stiftsstyrelsen. Stiftsfullmäktige beslutade 25 november 2017 att återremittera ärendet till stiftsstyrelsen. I väntan på att ärendet återkommer valde stiftsfullmäktige en nämnd för mandatperioden.

### **Kyrkoval**

Hösten 2017 genomfördes kyrkovalet. I Visby stift steg valdeltagandet i likhet med riket från ca 12-13 procent till ca 17-18 procent. Kostnaden för stiftets del av kyrkovalet blev lägre än budgeterat. Framförallt avseende kostnader för annonsering och kostnader för utbildning på såväl lokal som nationell nivå. Med facit i hand kan vi dock konstatera att de personella resurserna vid stiftskansliet i vissa moment var något underdimensionerade.

### **Biskopsval**

Med anledning av att Biskop Sven-Bernhard Fast meddelat att han avsåg gå i pension i och med månadsskiftet maj/juni 2018 beslutade stiftsstyrelsen om biskopsval. Valet blev under året framflyttat från början av hösten 2017 till efter årsskiftet 2017/18 på grund av att Luleå valde att genomföra sitt biskopsval mellan tiden för Göteborg- och Visby stifts biskopsval. Men 2017 innebar ändå en hel del förberedelser från stiftskansliets sida i linje med att vi också hade kyrkoval. Om biskopsvalet varit enligt ursprungsplanen så hade det rent personellt från stiftskansliets sida nog inte varit hållbart.

### **Gemensamma administrativa system**

Arbetet med utvecklingen av Gemensamt administrativt stöd (GAS) i Visby stift har under året fortsatt i samarbete med Svenska kyrkan på nationell nivå. Under 2017 tecknade Visby stift ett tvåårs avtal med Burs pastorat om att införas i GAS från och med 2018. Stiftet står för kostnaderna under dessa år (2018 och 2019). Förberedelsearbete och samtal med Visby domkyrkoförsamling och blivande Sudrets pastorat har även ägt rum under 2017 för ett eventuellt kommande införande.

## **Flykting och asylfrågor**

I takt med ändrade inreseregler till Sverige har antalet flyktingar och asylsökande till Sverige minskat under året. Men det finns fortfarande många asylsökanden kvar i väntan på besked. Svenska kyrkan nationellt har sedan tidigare beslutat anse detta som ett prioriterat område. Kyrkostyrelsen avsatte därför medel till stiftet, församlingar och pastorat samt till internationell verksamhet.

Musikkonsulenttjänsten vid stiftskansliet Visby stift har den samordnande funktionen för att bland annat uppfylla handläggarskapet och samordningen för flykting- och asylfrågor inom stiftet.

## **Samarbete mångfaldsfrågor**

Visby stift har under 2017 påbörjat ett gemensamt projekt inom Stockholm, Strängnäs, Uppsala, Visby och Västerås stift som ska syfta till att finna former för en praktisk konkret samverkan mellan berörda stift att samverka i stöd och främjande för stiftens arbete i dess församlingar kring mångfaldsfrågor. Förhoppningen är att genom samverkan kan stiftet bibehålla ett gott stöd till församlingarna med hög professionalitet och kompetens trots minskande ekonomiska resurser för respektive stift samtidigt som bredden av mångfaldsfrågor ökar. En projektgrupp har tillsatts med projektledaren samt en person från respektive stift. För Visby stift ingår musikkonsulent Anne Dungner Hjellström i projektgruppen. Stiftsstyrelsen beslutade 12 september 2017 att utse Ann-Charlott Hansson (C) till att representera stiftsstyrelsen i Visby stift och tillsammans med stiftsdirektor ingå i styrgruppen.

## **Svenska kyrkan i utlandet - SKUT**

Under 2017 har arbetet med Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) fortsatt i princip i samma former som tidigare. SKUT har på nationell nivå under året genomgått en omorganisation med bland annat nya chefer. Under slutet av året (2017) besökte SKUT:s nya avdelningschef stiftet och det har lett till att SKUT kansliet i Uppsala och stiftskansliet i Visby kommer ha mycket tätare kontakter i det uppdrag som stiftskansliet har i relation till utlandsförsamlingarna. Biskopens och domkapitlets uppdrag är att utöva tillsyn. Kanslierna har bland annat samarbetat i långsiktiga frågor och med rekrytering och anställning inom vigningstjänsterna i utlandskyrkans församlingar.

## **Vänstiftsavtal**

Under 2017 beslutade stiftsstyrelsen att ingå ett vänstiftsavtal med North Central Diocese Evangelical Lutheran Church in Tanzania (ELCT). 17 december 2017 var biskop Sven-Bernhard i Tanzania och undertecknade avtalet.

## **Sommaraktiviteter**

Visby stift har under året på olika sätt närvarat, deltagit och/eller varit medarrangör i olika aktiviteter som förekommit på Gotland sommartid exempelvis Gotlands kyrkvecka, Almedalsveckan, Roma kungsgård med mera. Genom de bidrag stiftet i övrigt delat ut till församlingar och pastorat under 2017, bidrar stiftet också till ett antal andra sommaraktiviteter runt om på Gotland.

## **Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter och utjämningsystem**

Genom Kyrkomötets beslut om utredningen "Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter och utjämningsystem" i november 2016, har Stiftskansliet under året haft en samordnande funktion i planeringen för verkställandet av beslutet i relation till stiftets församlingar och pastorat. Samordningsansvaret har ingått som en del av stiftsantikvariens tjänst.

Inom ramen för kyrkomötets beslut utifrån utredningen finns även ett förslag kring ett nytt utjämningsystem vilket träder i kraft från år 2018. Stiftskansliet har under året jobbat aktivt med att se över hur detta påverkar den totala ekonomin. Kyrkobyggnadsbidraget som försvinner och ersätts med ett kyrkounderhållsbidrag (KUB) är ett konkret exempel på en fråga inom ramen för utjämningsystemet som vi för en dialog om med Samfälligheten Gotlands kyrkor. KUB är i grunden direktaviserat till församlingar och pastorat till skillnad mot det tidigare kyrkobyggnadsbidraget som stiftet kunde disponera fritt. Stiftsfullmäktige beslutade 25 november 2017 inför budget 2018 att låta 2018 vara ett försöksår där vi i praktiken får se hur utfallet blir av det nya utjämningsystemet.

## **Kyrkoantikvarisk ersättning**

Stiftskansliet administrerade år 2017 rekvisitioner för ramår 2015, 2016 och 2017, vilket var 51 stycken till antalet och det sammanlagda beloppet var ca 21 135 tkr. För ramår 2015 beviljades 46 400 tkr, för ramår 2016 beviljades stiftet 25 400 tkr i kyrkoantikvarisk ersättning och för 2017 beviljades 19 800 tkr.

## **Sammanträdesstatistik**

Stiftsfullmäktige har haft tre sammanträden under året – två sammanträden med stiftsfullmäktige för mandatperioden 2014-2017 och ett sammanträde med stiftsfullmäktige för mandatperioden 2018-2021. Vårsammanträdet var den 30 maj i Klinte församlingshem med 36 närvarande inklusive tjänstgörande ersättare av 51 valda ledamöter. Höstsammanträdet var den 25 november i Visby - Helge Andshuset med 46 ledamöter närvarande inklusive tjänstgörande ersättare av 51 valda ledamöter – sista sammanträdet för mandatperioden 2014-2017. Det första sammanträdet för mandatperioden 2018-2021 hölls den 25 november i Helge Andshuset med 46 ledamöter närvarande inklusive tjänstgörande ersättare av 51 valda ombud.

*Stiftsstyrelsen* har hållit 7 sammanträden under året. Stiftsstyrelsens beredningsutskott har sammanträtt vid 7 tillfällen under 2017.

*Strukturutskottet* har sammanträtt vid 2 tillfällen under 2017.

*Regionala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet* har mötts vid 3 tillfällen under 2017.

*Personalutskottet* har sammanträtt 5 gånger under 2017.

*Domkapitlet* har hållit 13 sammanträden under året.

Christer Engelhardt, Stiftsdirektor

## Verksamhetsberättelse för utvecklingsenheten 2017

Liksom tidigare utgör också utvecklingsenheten en viktig del i stiftskansliets funktion av att ge stöd åt domkapitlets och stiftsstyrelsens arbete. Den har också som uppgift att inspirera och stödja en långsiktigt god utveckling i stiftets församlingar på Gotland. Den senare uppgiften sker i nära samarbete med pastoratens egen personal och förtroendevalda och omfattar sådant som hjälp vid rekrytering, fortbildning, nätverksbildning, liksom rådgivande insatser. Enheten biträder också biskopen i hans uppgifter. Under året bl.a. vid återinvigningen av Valls kyrka den 15 januari och Ganthem den 8 oktober, liksom kyrkoherdemottagningar, under året av Staffan Eklund i Stenkumla den 10 september.

Enheten svarar också för en del av stiftets kontakter utåt, främst med nationell nivå men också med andra delar av Svenska kyrkan och utlandet, inklusive våra vänstift. I december fick vi också ett nytt vänstift, North Central Diocese i Tanzania.

### Bemanning i utvecklingsenheten 2017

|                                      |      |                                   |
|--------------------------------------|------|-----------------------------------|
| Stiftsprost och enhetschef           | 100% | Richard Wottle                    |
| Stiftsadjunkt/biskopsadjunkt         | 100% | Annika Hakalax                    |
| Stiftsadjunkt                        | 100% | Bimbi Ollberg                     |
| Stiftsdiakon                         | 100% | Inger Hägg                        |
| Stiftspedagog                        | 100% | Stellan Bergström                 |
| Musikkonsulent/migrationshandläggare | 100% | Anne Dungner Hjelström            |
| Stiftsantikvarie                     | 100% | Rebecka Svensson                  |
| Kommunikatör                         | 100% | Lars Bäckman                      |
| Biskopssekreterare                   | 100% | Rebecca Kinnander t o m 31 juli   |
| Förvaltningssekreterare              | 100% | Grym Sara Sjöberg t o m 31 juli   |
| Biskopssekreterare                   | 100% | Grym Sara Sjöberg fr om 1 augusti |

Josef Edebol var pastorsadjunkt med placering i Stenkumla församling från den 18 juni.

#### **171 Stiftsprojekt (budget 47 tkr, utfall 143 tkr)**

##### *Kyrkoantikvarisk ersättning*

Stiftskansliet administrerade år 2017 rekvisitioner för ramår 2015, 2016 och 2017, 51 till antalet och det sammanlagda beloppet var 21 135 tkr. För ramår 2015 beviljades 46 400 tkr, 2016 beviljades 25 400 tkr och för ramår 2017 beviljades 19 000 tkr i kyrkoantikvarisk ersättning.

*Sacer* – projektet i vilket informationen från den Access-databas som utgör inventarieförteckning för samtliga av Visbys stifts kyrkor, kyrkogårdar skall överföras till det nationella inventarieregistret *Sacer*. Pågår.

Revidering av gravstensinventering, etapp 2. I uppdraget ingår det att göra en ny kulturhistorisk bedömning av de aktuella kyrkogårdarnas gravstenar. 1996-1997 genomfördes en inventering av gravvårdarna på samtliga kyrkogårdar i Visby Stift. Syftet var att få grepp om de kulturhistoriska värdena bland gravvårdarna på stiftets kyrkogårdar. Dels för att få en överblick över stiftet som helhet, dels för att få ett grepp om varje enskild kyrkogård. Inventeringskataloger finns nu hos varje enskild församling samt hos länsstyrelsen och i Gotlands Museums arkiv. Dessa används nu som underlag inför bedömning av åtgärder på kyrkogårdarna. Inventeringen är samlad i en Access-databas på Gotlands Museum. Avslutat.

#### **174 Hovpredikant (budget 25 tkr, utfall 4 tkr)**

Stiftsprosten tjänstgjorde som hovpredikant i Slottskyrkan vid två tillfällen. Vid högmässan den 24/1 deltog från Gotland kören *Ad fontes* under ledning av Dan Eiderfors.

#### **202 Stiftsmässor (budget 75 tkr, utfall 68 tkr)**

Firandet av stiftsmässan lördagar kl. 12 i domkyrkan fortsatte under 2017. Biskopsadjunkten och stiftsmusikern svarar för rekryteringen av präster och musiker. Biskopen ledde själv vid många tillfällen mässan. Även stiftsprosten och stiftsadjunkterna tjänstgjorde liksom några av stiftets övriga präster.

#### **220 Kontraktsverksamhet (budget 150 tkr, utfall 133 tkr)**

Kontrakten och deras prostar bedriver en egen verksamhet i kontrakten. Vad som berör stiftskansliet är främst det så kallade prostmötet där de tre kontraktsprostarna, domprosten och stiftsprosten möter biskopen med jämna mellanrum för att diskutera förhållandena i gotlandsdelen av stiftet. Stiftsprosten är sekreterare i mötet. Kostnaderna avser främst arvoden till kontraktsprostarna men också resekostnader och dylikt.

#### **270 Kommunikation (budget 590 tkr, utfall 623 tkr)**

Visby stift har i dag en heltidstjänst för arbetet med kommunikationsuppgifter. Fram till juni 2017 arbetade även Rebecca Kinnander ungefär en dag i veckan med kommunikationsuppgifter. Hon har nu avslutat sin tjänst i Visby stift. Under 2017 har Lars Bäckman arbetat ca en halv dag i veckan med projektet "Dela tro - dela liv" och "Konstrunda i kyrkorna", detta framförallt med produktion av trycksaker, annonser, utställningsmaterial, webbsidor, presskontakter mm. Sommaren 2017 visades genom projektet konst i sex kyrkor på Gotland. Visby domkyrka var nod i projektet och i de fem övriga kyrkorna ställde såväl en samtida konstnär som ett äldre konst/hantverksföremål ut. Varje kyrka och konstnär har valt ett tema som respektive utställningen bygger på.

#### *Webb – externt*

Stiftets hemsida är den alltid uppdaterade aktuella sidan för information om Visby stift. Här finns bland annat "Gudstjänster på Gotland" varje vecka. Här publiceras nyheter, nyhetsbrev mm.

#### *Intranätet*

Det fungerar framförallt som en plats för blanketter, protokoll och dylikt.

#### *Facebook*

Visby stift har ingen egen Facebook sida utan lägger regelbundet ut aktiviteter på Svenska kyrkan på Gotlands sida. Kommunikatören är en av två administratörerna på den.

#### *Nyhetsbrev*

Ungefär 5 gånger per år sammanställs ett nyhetsbrev som går ut till ca 350 mottagare, framförallt anställda, förtroendevalda och medlemmar, men också media och andra intresserade. Nyhetsbrevet innehåller rapport från Stiftsstyrelsens sammanträden och andra nyheter, ofta länkade till hemsidan.

#### *Gårdskorset*

Gårdskorset är Visby stifts tidning till anställda, förtroendevalda, medlemmar med fler.

Gårdskorset kommer ut två gånger per år, juni och december. En redaktionskommitté drar fram de stora innehåll och riktlinjerna för varje nummer. Kommunikatören skriver huvuddelen av artiklarna och layoutar även tidningen.

#### *Mediabevakning*

Cirka två gånger i veckan gör kommunikatören en mediabevakning utifrån Retrievers sökmotors resultat. 10-20 nyheter, om kyrkan på Gotland, nationellt och även något internationellt skickas ut vid varje tillfälle. Urvalet görs med tanke att det ska tilltala både anställda och förtroendevalda. I samband med utskicken bifogas eller tipsas om aktuella aktiviteter och på torsdagar är alltid "Gudstjänster på Gotland" med som pdf bilaga. Mediabevakningen når cirka 300 mailadresser.

#### *Annonser*

Visby stifts samlade annonsering domineras av annonser i Gotlandsmedia och då framförallt den tryckta delen. Det är främst annonser om olika aktiviteter och lediga tjänster. Kommunikatören svarar för den grafiska utformningen av den veckovisa "Gudstjänster på Gotland" och hjälper också församlingar med platsannonser till Kyrkans tidning, lokaltidningar och liknande.

Annonser i Gotlandsguiden, Gotland just nu och Gotlandsmagasinet är andra årligen återkommande platser där stiftet visar kyrkans verksamhet och kyrkorna som besöksplats. Det förekommer också annonser i andra sammanhang, som till exempel Vi Villa, Yrkesguiden, resebilagor. Kommunikatören gör samtliga annonser.

#### *Pressmeddelanden*

Cirka 8-12 pressmeddelande skickas ut per år. Media kan kontaktas direkt också som ett sätt att nå ut. Någon presskonferens eller pressträff har inte hållits.

#### *Trycksaker*

Ett antal trycksaker produceras. Det är allt från enkla foldrar, affischer, kyrkoberskrivningar till böcker. Under 2017 har arbetet med handlingarna från synodalmötet 2015 pågått. Den kommer som nämnts att färdigställas under våren 2018. Årligen görs också broschyren "Konfirmand på Gotland", av stiftspedagogen och kommunikatören.

### *Andra aktiviteter*

Olika aktiviteter där kommunikatören har varit engagerad är bland annat i arbetet med att väcka intresse för våra kyrkor som kulturhistorisk besöksplats. Skriften "Kyrkjakten" fortsatte även 2017. Boken uppdaterades emellertid till Almedalsveckan.

### *Besökscentrum Romakloster*

Under 2017 fortsatte samarbetet med bland andra Region Gotland, Romateatern och Gotlands museum, om att bygga upp ett informationscenter på Romakloster kungsgård. Syftet för Svenska kyrkan är att samla och sprida information om klostret och framförallt om Gotlands kyrkor. Visby stift arrangerade också tre konserter och tre föreläsningar/visningar under sommaren 2017 på Romakloster. Utifrån positiva erfarenheter av föregående sommars bussutflykter arrangerades även två guidade bussturer tillsammans med Gotlands museum till ett antal kyrkor. Samarbetet vid Romakloster kommer sannolikt att fortsätta även under 2018 med informationsservice och arrangemang om än i något mer begränsad omfattning.

### *Kyrkogårdsteater 2017*

För att väcka intresse för våra kyrkogårdar, med spännande personhistoria och trädgård, beställde Kyrkogårdsförvaltningen en kyrkogårdsteater för Östra kyrkogården och därefter även för Norra kyrkogården i Visby sommaren 2015-16. Lars Bäckman skrev manus och framförde föreställningen tillsammans med Bengt-Åke Rundqvist. Under 2017 har ett mindre antal föreställningar genomförts, framförallt på Östra kyrkogården. Det har också lett till ca fem föreläsningar i olika sammanhang om just våra kyrkogårdar.

### *Almedalsveckan*

Svenska kyrkan och Visby stift är engagerade under Almedalsveckan i en rad olika aktiviteter. Lars Bäckman ingår i den arbetsgrupp som jobbar med arrangemanget. Under Almedalsveckan 2017 arrangerades en busstur till det kyrkliga kulturarvet kring kyrkornas användning. I Visby domkyrka hölls en rockkonsert med samma tema; hur kan vi använda och bruka våra kyrkor. Dessa två arrangemang var stiftskommunikatören särskilt involverad i.

### *Nätverk kommunikatörer – lokalt och nationellt*

Under 2017 träffades nätverket med kommunikatörer inom Svenska kyrkan på Gotland fyra gånger. Utbildning och inspiration, kan sägas vara tema för dessa. Lars Bäckman arrangerade och var värd för ett nationellt stiftskommunikatörmöte för ett 30-tal kollegor i oktober i Visby. Han deltog också på nationella möten bland annat i Uppsala och Linköping under vår och höst 2017.

### **300 Utvecklingsenheten (budget 6 803 tkr, utfall 6 446 tkr)**

Budgetområdet innehåller löner till enhetens anställda, liksom kringkostnader och reskostnader. De senare är alltid betydande och tenderar att öka, då en allt större del av stiftskansliernas arbete bedrivs i nära samarbete med kyrkokansliet i Uppsala och olika nätverk som omspannar hela Svenska kyrkan.

### **301 Pilgrim (budget 30 tkr, utfall 17 tkr)**

Kansliet som sådant arrangerar inte pilgrimsvandringar på S:t Olovsleden utan fungerar som kontaktcentral för dem som önskar få information om leden. Till den änden tillhandahåller kansliet en kombinerad karta och informationsbroschyr. Ekonomiskt har stiftet stöttat en resa till "Pilgrim i Sveriges" årsmöte för Christina Nimmerfalk. Stiftspedagogen ingår i nätverket "Pilgrim på Gotland".

### **302 SKUT diakoni (budget 34 tkr, utfall 22 tkr)**

Stiftsdiakonen håller kontakt med diakoner i utlandstjänst genom Skype och andra videolänkar vid flera tillfällen varje månad, liksom regelbunden kontakt med diakonen och under året vikarierande utlandschefen, Anna Moilanen.

Möten med diakon i utlandstjänst har skett vid två tillfällen (i Sverige). Vid fyra tillfällen har kansliet i Visby haft möten på plats med kansliet i Uppsala, en gemensamt arbete som är under god utveckling.

En diakonkandidat, som är i utlandstjänst, har fått göra församlingspraktik i Sverige som ett led i diakonutbildningen.

Stiftsdiakonen medverkade också vid introduktionsdagarna i Uppsala i maj och augusti.

### **304 Visitationer (budget 20 tkr, utfall 22 tkr)**

Under året avslutade biskop Sven-Bernhard sin serie visitationer i stiftet med Romaklosters pastorat, där visitationen avslutades med visitationsstämma och högmässa helgen 11-12 november.

### **306 Fortbildning (budget 460 tkr, utfall 376 tkr)**

#### *Präster och diakoner*

Den 17 till 19 januari hölls den traditionella fortbildningen för präster och diakoner, denna gång också för musiker och pedagoger. Temat var "En levande Luther" och fungerande som upptakt till reformationsjubileumsåret. Dagarna inleddes med föredrag av Larsolov Eriksson om grundläggande drag i Luthers teologi och stiftsprosten Richard Wottle om reformationen på Gotland och i Sverige. Därefter följde inblickar i hur den lutherska kyrkan fungerar i Tanzania (biskop Solomon Massangwa) och i Tyskland (Hendrik Mattenklodt), för att avslutas med ett pass om "Nya sätt att vara kyrka" (Björn Gusmark och Tin Mörk).

Följande teologiska seminarier hölls under året:

|      |                                                                        |                                                          |
|------|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| 23/3 | Teologi för landsbygdens kyrka                                         | Kh Peter Wickström                                       |
| 4/5  | Krafttag konfirmation                                                  | Anna Lundgren och Britt-Marie Frisell från kyrkokansliet |
| 14/9 | Tro i hållbar utveckling – med Gud bortom dualism                      | TD Sven Hillert                                          |
| 9/11 | Världsfred och Guds rike- kan teologin frigöra kyrkan till fredsarbete | ÄB em KG Hammar                                          |

#### *Musiker*

Musikerna var som nämnts inbjudna att delta i präst- och diakonfortbildningen i januari på Suderbys. En fem dagars fortbildning med "Music Mind Games" med Magdalena Prahls Broström från Malmö. Music Mind Games är en metod för att lära barn och unga musikteori på ett lekfullt och roligt sätt. Tio kyrkomusiker deltog i fortbildningen.

Vidare ordnades en dag om kyrkohandboken med Henrik Tobin och Richard Wottle, liksom en om "Repertoar för mindre orglar" med Nils Gunnar Karlsson, organist i Eksjö.

Två dagar med "Rösträtt", en fortbildning för alla som träffar barn som sjunger. Ledare Maria Wessman.

En ny typ av fortbildningsprojekt sjösattes i september. Kyrkomusiker inbjöds till att tillsammans framföra ett körverk om Luther, tonsatt av Lars Hernqvist och med text av Åsa Hagberg. Karin Eklundh stod för musikalisk instudering och Tomas Lindström för regi. Arbetet med detta pågick varannan torsdag 9-12 under hela hösten. Verket framfördes sedan i 6 olika kyrkor under februari 2018.

#### *Pedagogisk personal*

Den pedagogiska personalen blir i ökad utsträckning inbjuden till fortbildningar tillsammans med präster och diakoner.

#### *Gotlands kyrkvecka*

Gotlands kyrkvecka ägde rum i slutet av augusti och stiftet är som tidigare en av arrangörerna även om merparten av arbetet utförs av domkyrkoförsamlingen. Stiftet bidrar också genom budgeten med 50 000 kronor till verksamheten.

### **307 Rekrytering av präster och diakoner (budget 1 047 tkr, utfall 572 tkr)**

Under 2017 fortsatte kontakten med våra antagna prästkandidater och med dem som aspirerar på att bli antagna för vårt stift. Kontakten för rekryteringsadjunktens och stiftsdiakonens del består i att ordna praktikplatser, utbildningsdagar "Mötesplats stift och student", verksamhetsförlagd utbildning, antagningskonferenser, besök hos teologgrupperna i Uppsala och Lund, möten med övriga stiftsrekryterare samt nationell nivå och Utbildningsinstitutionerna.

I juni 2017 prästvigdes Josef Edebol och placerades i Stenkumla församling med komminister Rolf Ström som handledare.

Vi har under 2017 haft en deltagare på den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen. Den ges numera två gånger per år. Vi skickar en komminister vartannat år eftersom vårt behov av kyrkoherdar kraftigt har minskat i och med pastoratssammanläggningar.

Stiftsdiakonen har också träffat övriga stiftsdiakonerna och utbildningsinstitutet i Uppsala under tre dagar för att diskutera utbildningsfrågor.

Både stiftsdiakonen och rekryteringsadjunkten gör föredragningar inför domkapitlet vad gäller tillsättningar och ansökningar till tjänster både på Gotland och i utlandsförsamlingarna. Biskopens adjunkt och stiftsjuristen deltar också vid intervjuer till kyrkoherdetjänster i utlandsförsamlingarna, antingen i Uppsala eller via videolänk.

### **365 Nätverk (budget 106 tkr, utfall 26 tkr)**

Kyrkoherdarna träffades två gånger för kyrkoherdeforum: 30 mars, då flera för stiftet aktuella ämnen behandlades och 28 september under rubriken "Verktyg för att skapa relevans – kyrkan i det nya kommunikationssamhället med Magdalena Widmark, analyschef vid kyrkokansliets kommunikationsavdelning.

Diakonsamlingar har genomförts vid elva tillfällen. En gång om året möter diakonerna kuratorer inom vården.

För klockarna anordnades två träffar: En förmiddag kring "Ljud och oljud i kyrkorna", om ljudteknik, mm – i samarbete med Stefan Olsson på PA-Kompaniet och en kyrkexkursion på mellersta Gotland.

Under 2017 träffades nätverket med kommunikatörer inom Svenska kyrkan på Gotland fyra gånger. "Utbildning och inspiration" kan sägas vara tema för dessa. Lars Bäckman arrangerade och var värd för stiftskommunikatörmöte för ett 30-tal kollegor i oktober i Visby. Han deltog också på nationella möten bland annat i Uppsala och Linköping under vår och höst 2017.

Tre frukostmöten för musiker har hållits under året i samarbete med KMR. Tema på frukostmötena var:

Gudstjänstlivet på Gotland med Richard Wottle.

Orgelmetodik- med Anne Dungner Hjellström och Robert Nyström.

Orgeln i ett kyrkoantikvariskt perspektiv med stiftsantikvarie Rebecca Svensson.

Spindelnätet, nätverket för administratörer, har under verksamhetsåret haft tre träffar. Rebecca Kinnander har tidigare ansvarat för nätverket, men detta verksamhetsår tog Grym Sara Sjöberg och Stellan Bergström över ansvaret i och med att Rebecca slutade sin tjänst på stiftskansliet.

Den 13 februari var temat för träffen att förenkla vardagen och arbetet med hjälp av teknik samt att själv ta kontroll över ens arbetssituation och skapa struktur för det. Särskilt digitaliseringens betydelse berördes. Seminarieledare var Jörgen Wessman. Detta var den sista träffen av fyra i kursen "Ordning och reda" som ges av Gotlandsakademien. De tre tidigare träffarna hölls under år 2016. Alla träffar skedde på stiftskansliet.

Den 2 oktober bjöds medlemmarna in till en lunch på Gotlands museum.

Den 4 december i Helgeandshuset var temat diarium och arkiv inom Svenska kyrkan. Henrik Vitalis från Kyrkokansliet berättade om nya arkivregler (SvKB 2016:06) och möjligheten att år 2019 ansluta sig till GADD systemet vilket är ett nytt, gemensamt diariesystem.

### **366 Telefonsjälavård (budget 100 tkr, utfall 83 tkr)**

Telefonsjälavården utgör en viktig del av Svenska kyrkans och även Visby stifts möjlighet att nå människor i andlig nöd. Under 2017 låg antalet samtal till jourhavande präst (112) kvar på ca 80 000 samtal. Chatten har däremot ökat lavinartat och uppgår till ca 40 chattar per kväll. Detta har föranlett att antalet präster i chatten utökats från 4 till 5 per kväll och antalet kvällar utökas från 4 till 5 per vecka. Även antalet digitala brev har ökat och idag besvaras 4-5 brev per dag. Ett nytt avtal mellan stiftet och Svenska kyrkan på nationell nivå har tecknats.

Sammalagt har 13 präster i stiftet deltagit i arbetet under året: 7 präster i aktiv tjänst, 1 pastorsadjunkt, 3 emeritipräster och stiftskansliets egna präster. Dessutom finns en reservpool på ett par präster. Vi har alltså idag en stabil grupp som jobbar med detta viktiga område. Visby stift ansvarar för 20 timmar per månad i telefonjouren, 8 timmar i chatten per månad och en dag för digitala brev.

I Visby stift är medarbetarna i stort sett oavlönade, men vi har utgifter för anslutningen till SOS Alarm, deltagande i rikskonvent (8 präster deltog i konventet 2017), handledning och retreatar för de anslutna prästerna och handledgarträffar och fortbildningar för stiftshandläggaren.

### **368 Diakoni och samhälle (budget 137 tkr, utfall 82 tkr)**

Stiftadiakonen ingår i arbetsgruppen som förbereder och genomför Svenska kyrkans närvaro under Almedalsveckan vecka 27 varje år. Ett av stiftsdiakonens ansvarsområden är att ordna med informationstålt runt Hamnplan samt att det blir bemannat hela veckan.

Vid tre tillfällen har stiftet suttit träffat företrädare för Familj till familj Gotland, en facebook-grupp med Visby domkyrkoförsamling som ägare. Detta är en typ av självhjälpsgrupp och i dagsläget finns drygt 3000 medlemmar från hela ön.

Projektet Vinternatt för gästande EU-migranter har nu varit i gång under 4 år. Styrgruppen runt Vinternatt består av representanter från Röda korset, Visby domkyrkoförsamling, Rädda Barnen, Stadsmissionen, Solidaritet Gotland och Visby stift. Främsta uppgiften är att organisera ett ordnat boende samt litet övrigt stöd för att "förstå" det svenska samhället. En annan frivilliggrupp arbetar mot att hitta arbete för EU-migranterna på laglig väg.

I Birkagårdens styrgrupp finns stiftet representerat genom stiftsdiakonen. Styrgruppen möts ca 2 gånger per termin.

I övrigt deltar stiftsdiakonen i överläggningar med regionens socialtjänst, FINSAM-arbetet liksom i andra kontakter med viktiga samhällaktörer.

Under året har ur stiftets diakonikassa fördelats medel till 65 hushåll samt vid adventstid till 120 hushåll på landsbygden. Därtill har medel avsatts till projektet "Vinternatt". Diakonkassan fylls på genom församlings- och stiftskollekter, gåvor från bl a sällskapet Utile Dulci och Blomsterfonden. Medel ur kassan förmedlas först och främst genom diakoner, präster och kuratorer.

Stiftsdiakonen deltog under året i en processledarutbildning. Arbetsmetoden kom sedan till användning vid arbetet i Medeltredingens kontrakt för hitta vägar för mera samarbete kring de diakonala sociala frågor mellan flera ideella organisationer och regionen.

Arbetet med Nattskutan fortsätter som förut, i samarbete med domkyrkoförsamlingen. Stiftspedagogen är som tidigare ansvarig från stiftets sida. Noteras bör dock att svårigheterna att rekrytera frivilliga, inte minst präster och diakoner, ökar stadigt, varför det är möjligt att öppethållandet i framtiden behövas minska.

### **369 Kyrkomusikalisk utveckling (budget 140 tkr, utfall 175 tkr)**

En ungdomskördag i februari och en barnkördag för de yngsta barnen i oktober med Birgitta Mannerström Molin.

En fortbildningsdag för vuxna körsångare med Anci Hjulström. Dagen arrangerades i samarbete med Gotlands Körförbund.

Arbete med orgelpedagogiskt nätverket fortsätter. Antalet mikroorganister ökar och också antalet kantorer som undervisar. I dagsläget finns fyra aktiva kantorer i nätverket. I år reste tre av stiftets mikroorganister på orgelläger i Mellansel. En av mikroorganisterna har också varit med i "Pilgrim i Orgelsko" som är ett orgelpedagogiskt utvecklingsprojekt den Norske Kirke driver.

Mikroorganisterna har spelat några gånger i stiftsmässan och också spelat på huskonserter i regi av Maria Wernberg och Gisela Herb. Mikroorganisterna hade också en sommarkonsert tillsammans med Gotlands gosskör.

### **371 Barn-, ungdoms- och konfirmandverksamhet (budget 195 tkr, utfall 103 tkr)**

Två stiftskonfirmandagar har ordnats under året – båda i samarbete med ungdoms- och konfirmandteamet i Visby domkyrkoförsamling. Dels 18 februari, under temat ”att resa sig starkare” och dels en dag i november, med temat ”mobbing, självkänsla och attityder”, som avslutades med Regnbågsmässa. Dessa båda stiftskonfirmanddagar har nu blivit ganska permanenta och beräknas återkomma i liknande form och vid liknande tid, varje år. Stiftspedagogen stöttar regelbundet stiftets församlingar/pastorat på Gotland med tips, idéer, utbildning, fortbildning och material konfirmandarbete för deras konfirmandarbete, t.ex. med den årligen återkommande foldern för Gotlands samtliga konfirmandalternativ, konfirmand- och ungdomsmässa, liksom med en stiftsgemensam utbildning för unga ledare, tillsammans med Pia Tofténus och Görel Robsarve Malmros. I samarbete med Svenska kyrkans ungas distriktsstyrelse på Gotland har ett läger planerats som kommer att äga rum under våren - 18. planerat ett läger, som dessvärre inte blev av detta år – blir istället v.t. 2018. Stiftskonsulent för Svenska kyrkans ungas distrikt på Gotland. Funnits med och stöttat återbildandet av Visby stifts distrikt inom Svenska kyrkans unga.

Flera tjänstemän deltog i yrkes- och studiemässan för årskurserna åtta och nio i arenahallen. En dag om kris- och katastrofförberedelse ordnades tillsammans med Jenny Ahlén från Stockholm stift.

### **372 Internationellt arbete (budget 300 tkr, utfall 132 tkr)**

Detta område är i huvudsak uppdelat på tre delområden.

Det första är internationella relationer, vilket inkluderar arbetet med bl.a. våra vänstift (Köpenhamns stift, Kirchenkreis Soest, Anglikanska kyrkans Europastift), Theobaltnätverket och andra internationella kontakter, inte minst med kyrkorna i England och Tyskland, liksom med kyrkliga internationella organisationer.

Samarbetet med IFI (Iglesia Filippina Independiente) har fortsatt (Visby stift har det nationella ansvaret för kontakterna). Monika May representerade Visby stift vid IFI's synod (General Assembly) i maj 2017. I och med att biskop Sven-Bernhard går i pension kommer denna kyrkorelation att flyttas från Visby stift till något annat stift.

Våren 2017 tog stiftet emot två deltagare från Sydafrika inom utbytesprogrammet ”Ung i Världsvida kyrkan”.

Samtalet om ett nytt vänstift med North Central Diocese inom Evangelical Lutheran Church i Tanzania har fortsatt under året. Biskop Solomon Massangwa medverkade i präst- och diakonfortbildningen på Suderbys i januari och i december reste biskop Sven-Bernhard och Bimbi Ollberg till Arusha och ett nytt vänstiftsavtal, godkänt av respektive stiftsstyrelse, undertecknades.

Under året har domkyrkoförsamlingen, med ekonomiskt stöd från stiftet, ansvarat för en volontär från vårt vänstift Soest i Tyskland. Personal från Visby domkyrkoförsamling har även besökt Soest.

Arbetet med Theobalt-nätverket löper vidare. En konferens genomfördes i Stettin i Polen i början av januari 2017 (biskop Sven-Bernhard och Bimbi Ollberg deltog från Visby stift) och planerna för en konferens i Visby i juni 2018 är i full gång. Visby stift administrerar detta nätverk.

Det andra området är det internationella arbetet i Visby stift, genom SKUT-rådet, Internationella rådet och Internationella Samrådet, som arbetar med att stimulera intresset för och samordna arbetet för internationella frågor bland de kyrkligt aktiva på Gotland. Stora satsningar har gjorts i samband med faste- och julinsamlingarna, framförallt vid Hushållningssällskapets julmarknad i Visby i november.

Helge Jonsson, Nils-Gunnar Smith och Veronica Andersson deltog i den internationella arbetskonferensen i maj.

Vid SKUT-rådets och Internationella rådets årsmöte i mars 2017 fattades ett beslut om ett samgående till ett nytt Internationell samråd som ersätter de tre tidigare råden. Organisationsförändringen och stadgar för det nya samrådet har godkänts av stiftsstyrelsen och

Stiftshandläggaren har under året besökt samtliga kontrakt inom stiftet och informerat om det internationella arbetet och den nya organisationen, deltagit i stiftskonfirmanddagen i februari med temat "Låt en ko förändra någons liv", medverkat i MSS-dagen för präst- och diakonkandidaterna med information om stiftets internationella arbete samt deltagit i handläggarträffar på nationell nivå.

Endast ett fåtal representanter från Visby stift deltog i Världens Fest i Västerås i början av juni.

Vad gäller SKUT-arbetet hölls i september ett ombudsmöte, "KICK OFF", i Hemse församlingshem med drygt 20 deltagare. Bland annat förekom en skypekontakt med församlingen i Rotterdam. Mötet resulterade också i att Britta Lundqvist medverkade i SKUT-församlingens basar i Rotterdam i november. Till denna basar skänktes lämpliga gåvor från stiftet (Gotländskt té, ljus, stickade sockor/vantar m.m.) som ett sätt att stödja en SKUT-församlings verksamhet. En ny tradition föddes!

Arbetskonferensen var 2017 förlagd till Uppsala i augusti i samband med SKUTs medarbetardagar. Stiftet representerades av SKUT-rådets ordförande Karin Hjorth, Christina Ahlgren samt stiftsdiakon Inger Hägg och stiftsadjunkt Bimbi Ollberg. I medarbetardagarna deltog ett flertal av stiftkansliets personal. Stiftsdiakonen och biskopens adjunkt ansvarade för gudstjänstlivet under veckan.

Den 29 november hölls en avslutande fest för det Internationella rådet, SKUT-rådet och Internationella samrådet då även de senast tjänstgörande ordförandena avtackades.

Det tredje området är Nattskutan på Cypern. Ett mycket viktigt arrangemang som möter ett stort behov hos framförallt de svenska turisterna på Cypern. 6 personer från stiftet medverkade under sommaren 2017 i tre tvåveckorspass.

### **373 Romaklosterprojektet (budget 75 tkr, utfall 56 tkr)**

För tredje året medverkade Visby stift i ett samarbetsprojekt tillsammans med fastighetsverket, Romateatern, Gotlands museum och besöksnäringen, som syftar till att etablera Roma kungsgård som ett nav i kulturturismen på Gotland. De anslagna medlen användes dels till löner till de två personer som arbetade i infocentret under sommaren, dels till två konserter i Abottens hus, ett föredrag med Dick Harrison under medeltidsveckan, samt två bussutfärder till kyrkor i samarbete med muséet. Under hösten initierades också en utredning om projektets framtid i tillsammans med Region Gotland.

### **376 Migrationsarbete (budget 75 tkr, utfall 24 tkr)**

Visby Stift ingår i den regionala samverkansgruppen för integration som länsstyrelsen kallar till. Här ingår också Röda Korset, Rädda Barnen, idrottsrörelsen, polisen och studieförbunden. Samarbeten görs kring föreläsningar och utbildningar för de volontärer som arbetar med flyktingarna. Visby stift är med som samarbetspartner i det projekt Röda Korset har fått i uppdrag av regionen att arbeta med för att få fram boende till de ensamkommande ungdomar som har fyllt arton under tiden de är asylsökande.

Jens Friis Hansen, musiker i Romaklosters pastorat, har genomfört projektet "Nya röster – Nya möten" under 2017. Ett musikprojekt som riktade sig till ensamkommande ungdomar som ville skapa egen text och musik, som blev framfört tillsammans med Kräklingbo Manskör.

Nätverken "Tillsammans på Norr" och "EBO Storsudret" har genom stiftet fått nationella medel för att fortsätta arbetet med integration.

### **377 Sjukhuskyrkan (budget 4 tkr, utfall 0 tkr)**

Elisabeth Sjölander har efterträtt Camilla Vallhagen som sjukhuspräst under året och deltar i de nationella träffar som anordnas för sjukhuskyrkans medarbetare. Stiftshandläggaren har därför inte deltagit i dessa träffar och därmed har verksamheten inte haft några kostnader 2017. Stiftshandläggaren träffar regelbundet sjukhuskyrkans personal för överläggningar.

### **378 Ekumenik (budget 11 tkr, utfall 11 tkr)**

En stor del av det internationella ekumeniska arbetet i Visby stift presenteras under rubriken Internationella relationer (Theobaltnätverket, IFI, ELCT m.m.).

Biskop Sven-Bernhard har varit ansvarig biskop för kyrkorelationen mellan Svenska kyrkan och den Serbiskortodoxa kyrkan (stiftet för Skandinavien och Storbritannien). Dessa samtal har avslutats under året och en sammanfattning kommer att göras i mars 2018 där biskop Sven-Bernhard och stiftshandläggaren deltar.

Bimbi Ollberg representerar stiftet i Svenska kyrkans nationella nätverk för Interreligiösa frågor. Nätverket möts vid två tillfällen per år.

### **Kontaktpersoner för arbetet mot sexuella övergrepp**

Camilla Vallhagen och Bimbi Ollberg är av domkapitlet utsedda kontaktpersoner för Visby stift i frågor som rör sexuella övergrepp och trakasserier. Bägge deltog i utbildningen som hölls i Sigtuna i mars. Bimbi Ollberg är med i den nationella arbetsgrupp som planerar arbetet, utbildningar m.m. Under året har inga formella anmälningar inkommit, men samtal har förts med några personer. En ny stiftsgemensam broschyr med information om arbetet är framtagen.

## Verksamhetsberättelse för förvaltningsenheten

I förvaltningsenheten finns stiftskansliets administrativa nav i vid bemärkelse, synligt med tjänster för sekreterarskap i stiftsfullmäktige, stiftsstyrelse, domkapitel och egendomsnämnd. Till sekreterarskapet hör utredningar, beredningar och föredragningar av ärenden som härleds från och till de förtroendevalda organen. Tagna beslut ska sedan tillsammans med kansliets medarbetare effektueras. Stiftsdirektorn är även chef för enheten och har i stiftets organisation därtill personalansvar för stiftskansliets hela personal i övergripande och gemensamma frågor. De ekonomer som finns i förvaltningsenheten är en resurs för stiftskansliet och dess verksamhet. Enheten säljer motsvarande en 30 % tjänst till Prästlönstillgångarna.

Det dagliga arbetet i enheten består även av receptionsservice med telefonväxlarbete, tidsbokning av lokaler, kopiering, konferensservice och resebokningar för hela personalen. Diarieföring med arkivsystem hör också hemma i enheten liksom kontakt med hyresvärdens företrädare. Ekonomerna och ekonomi- och löneassistenterna är inriktade mot att främja församlingarna vad gäller ekonomi- och lönehantering, förutom stiftets egen ekonomihantering.

Enheten har som målsättning att effektivt och med god service se till att stiftets grundläggande uppgift – att främja och ha tillsyn över församllingslivet - samt stiftets övriga förvaltande uppgifter, – utförs på ett ändamålsenligt och korrekt sätt.

Egendomsnämndens självständiga förvaltning samordnas personellt i enheten medan den ekonomiska kompetensen köps av ekonomienheten. Den skogliga kompetensen köper egendomsnämnden från Skogssällskapet sedan 2008.

Stiftskansliet har på uppdrag av stiftsstyrelsen under året genomfört en förutsättningslös utredning om fortsatt egendomsnämnd alternativt införande av ett egendomsutskott (se text under inledningsorden).

### Enhetens bemanning 2017

|                                                   |       |                                        |
|---------------------------------------------------|-------|----------------------------------------|
| Stiftsdirektor                                    | 100 % | Christer Engelhardt                    |
| Stiftsjurist                                      | 100 % | Anna Tronêt                            |
| Egendomsförvaltare                                | 100 % | Arvid Mickelåker                       |
| Förvaltningssekreterare för egendomsförvaltningen | 100 % | Line Obermeier fr.o.m. 12 oktober 2017 |
| Receptionist                                      | 50 %  | Barbro Lindblom                        |
| Receptionist, kursvärd, vaktmästare               | 100 % | Thomas Andersson                       |
| Utredningssekreterare                             | 100 % | Ulrika Holmberg                        |
| Ekonom                                            | 100 % | Anders Ahlin                           |
| Ekonom                                            | 100 % | Görel Ridne-Ahlqvist                   |
| Ekonom                                            | 100 % | Lena Jonsson                           |

|                            |       |                                                                    |
|----------------------------|-------|--------------------------------------------------------------------|
| Ekonomi- och löneassistent | 100 % | Weronica Holmqvist-Barckman                                        |
| Ekonomi- och löneassistent | 100 % | Peter Müller (vikariat fr.o.m. 9 oktober 2017)                     |
| Ekonomi- och löneassistent | 100 % | Laila Östman                                                       |
| Stiftskamrer               | 100 % | Gullvi Jakobsson                                                   |
| Förvaltningsassistent      | 100 % | Linda May Dahlström (visstidsanställning fr.o.m. 15 november 2017) |

### *Kurs och konferensverksamheten*

Antalet besökare uppskattas till 3800 personer. Ökningen beror bland annat på att det är fler körövningar i Helge Andshuset.

|                 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011  | 2012  | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|-----------------|------|------|------|-------|-------|------|------|------|------|------|
| Antal besökande | 4200 | 5175 | 3842 | 3 279 | 2 191 | 3000 | 3500 | 3500 | 3570 | 3800 |

| Typ av grupp        | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 |
|---------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Valda organ         | 19 % | 19 % | 22 % | 23 % | 24 % | 17 % | 15 % | 14 % | 14 % | 12 % |
| Utbildningar/kurser | 33 % | 16 % | 21 % | 24 % | 10 % | 14 % | 20 % | 17 % | 15 % | 13 % |
| Externa grupper     | 16 % | 33 % | 25 % | 24 % | 35 % | 38 % | 34 % | 30 % | 33 % | 31 % |
| Inomkyrkliga organ  | 32 % | 32 % | 32 % | 29 % | 31 % | 31 % | 31 % | 39 % | 37 % | 44 % |

Totalt antal grupper 2017 är 392 grupper

Valda organ (stiftsstyrelse, domkapitel, beredningsutskott mm)

Utbildningar (interna kurser, föredrag, videokonferenser mm)

Externa grupper (ej kyrkliga, t ex körverksamhet)

Inomkyrkliga (interna grupper, videomöten, pastorat mm)

### **Stiftscentrum och personal**

Stiftsdirektorn är arbetsmiljöansvarig.

Egendomsförvaltningen är integrerad i förvaltningsenheten i frågor som rör personal och andra för egendomsförvaltningen gemensamma frågor. Ekonomin sköts av förvaltningsenheten, men i övrigt arbetar egendomsförvaltningen på direkt uppdrag från egendomsnämnden. Under året har egendomsförvaltningen förstärkts med en tillsvidare tjänst – förvaltningssekreterare.

Ledningsgruppen vid stiftskansliet består av biskopen, stiftsprosten och stiftsdirektorn med biskopen som ordförande och stiftsdirektorn som sekreterare. Vid några tillfällen per år, av övergripande planeringskaraktär, utökas ledningsgruppen med stiftsjurist, stiftskamrer och utredningssekreterare. Ledningsgruppen har träffats 15 gånger under 2017 varav två i så kallad utökad ledningsgrupp.

I chefskapet för stiftsdirektor och stiftsprost innefattas även uppgiften att samordna och vara stiftets kontakt i relation till Svenska kyrkans nationella nivå med medverkan vid de strategiska chefsmöten som regelbundet äger rum under ledning av Svenska kyrkans generalsekreterare.

Prostmötet har en tydlig ställning som samrådsforum mellan stift och församlingar. Avsikten är att förstärka möjligheten till dialog i frågor som bland annat rör ekonomi och struktur.

Hyresförhållandet till Statens Fastighetsverk (SFV) beträffande stiftskansliets lokaler kvarstår enligt hyreskontrakt. Statens fastighetsverk sa inte upp hyreskontraktet för omförhandling under året 2017 vilket betyder att gällande hyreskontrakt förlängs i tre år med en indexuppräknings av hyran från och med 1 januari 2018. Arbetsrum som inte används för stiftets verksamhet hyrs ut.

#### *Personalsamlingar*

Det har varit 10 personalsamlingar under 2017.

#### **100 Stiftsfullmäktige (budget 105 tkr, utfall 116 tkr)**

Stiftsfullmäktige har haft tre sammanträden under 2017 – två sammanträden med stiftsfullmäktige för mandatperioden 2014-2017 och ett sammanträde med stiftsfullmäktige för mandatperioden 2018-2021. Vårsammanträdet var den 30 maj i Klinte församlingshem. Höstsammanträdet var den 25 november i Helge Andshuset, det sista för mandatperioden 2014-2017. Det första sammanträdet för mandatperioden 2018-2021 hölls i Helge Andshuset den 25 november.

Arvode utgår inte till ledamöterna men ordförande får ett årsarvode.

#### **110 Revisorerna (budget 65 tkr, utfall 68 tkr)**

Sedvanliga revisionsarvoden samt litet extra konsulttjänst. Upphandling av revisionstjänsterna upphandlas på nytt för varje mandatperiod. Upphandlad revisionskostnad är 62,5 tkr/år för kommande mandatperiod.

#### **120 Stiftsstyrelsen (budget 385 tkr, utfall 290 tkr)**

Utfallet består av sammanträdesarvoden samt ett grundarvode per månad för dess förste vice ordförande. Arvodena blev lägre än budgeterat.

#### **140 Egendomsnämnden (budget 0 tkr, utfall 0 tkr)**

Under året har den tidigare resursförstärkning av en 40 procentig förvaltningsassistenttjänst omvandlats till en tillsvidareanställning – förvaltningssekreterare på 100 % som nu utgör bemanningen av förvaltningen vid sidan om egendomsförvaltaren. Kostnader för eigendomsnämnden/förvaltningen faktureras till prästlönetillgångarna.

#### **150 Domkapitlet (budget netto 230 tkr, utfall 219 tkr)**

Domkapitlet har haft tretton sammanträden under 2017. Inför domkapitlets yttranden har sekreteraren eller en stiftsadjunkt genomfört intervjuer med sökande till kyrkoherdetjänster på Gotland och i utlandsförsamlingar varav de senare intervjuerna har gjorts i Uppsala eller via videolänk från Visby. Sammanträdesarvoden har utbetalats till valda ledamöter och ersättare samt arvode till domkapitlets musiksakkunnige. Tillsynsärenden har under året medfört kostnader som hållits inom budget. Resor och traktamenten för utlandsförsamlingarnas två representanter och ersättare har bekostats av kyrkostyrelsen.

**170 Gemensamma kostnader valda organ (budget 65 tkr, utfall 155 tkr)**

Det budgeterade utrymmet används när stiftsstyrelsen ger någon ett särskilt uppdrag att representera stiftet eller om stiftet har behov av särskilt utredningsuppdrag. Under året har bland annat delar av detta använts för strukturutskottets räkning till blivande Sudrets pastorat i form av bidrag, efter ansökan från indelningsstyrelsen, till arbetet under indelningsåret med 90 000 kronor för konsultstöd, arvoden och information avseende indelningsarbetet. Detta bidrag fanns inte med i budget, varför utfallet blev högre än budget.

**173 GIP (budget 0 tkr, utfall 0 tkr)**

Vi har fått medel från nationell nivå (607 tkr) för fortsatt arbete med GIP införanden (gemensamma IT-plattformen) i församlingar och pastorat i Visby stift.

**200 Biskopsämbetet (budget 2 415 tkr, utfall 2 224 tkr)**

De kostnader som hör till biskopsämbetet inkluderar stiftets hyra av biskopsgården från egendomsnämnden. Att utfallet blev bättre än budgeterat beror bl.a. på att hyran sista kvartalet sänktes med anledning av att biskopsgården var obebodd på grund av renoveringsarbeten som stambyten osv. Huvuddelen av de direkta kostnaderna som rör biskopens arbete i utlandskyrkan bekostas av Kyrkokansliet. Biskopens arbetstid delas mellan församlingarna på Gotland och utlandsförsamlingarna, men lön och lönebikostnader tas ur stiftets budget i sin helhet. Utlandsförsamlingarna har genom sina regelbundna byten på prästtjänsterna och som en konsekvens därav mottagande av nya kyrkoherdar, tagit en stor del av biskopens tid i anspråk. Genom domkapitlets roll som tillsynsorgan tas stiftets resurser även i anspråk i form av arbetstid för stiftsjuristen och delar av utvecklingsenhetens personal.

**203 SKUT (budget 0 tkr, utfall 0 tkr)**

Kyrkan på nationell bidrar med 400 tkr för kostnader som hänförs till utlandskyrkans koppling till stiftet. Bidraget fördelas mellan biskopsämbetet (verksamhet 200) och domkapitlet (verksamhet 150).

**281 Kyrkoyal (budget 205 tkr, utfall 114 tkr)**

Innefattar direkta omkostnader i samband med kyrkoyal 17 september 2017, som annonser, resor, utbildning och trycksaker. Kostnaderna för kyrkoyal har avsevärt understigit budget. Annonskostnaderna har kunnat hållas nere och den största besparingen har gjorts genom att medlen för utbildningar på nationell nivå bara delvis har tagits i anspråk. Stiftskansliets personal har sedan tidigare haft god kunskap om genomförandet av kyrkoyal och har deltagit i vissa utbildningar per videolänk. Kyrkovalsutbildningar i Uppsala och Stockholm har samordnats med andra arbetsresor och resekostnaderna har därför till viss del istället kommit att belasta verksamhet 400. Kyrkoyal 2017 har genomförts av stiftskansliets ordinarie personal. Förutom valansvarig jurist och valhandläggare har även ett flertal andra personer i personalen avsatt arbetstid för den slutliga sammanräkningen av kyrkoyal. Med facit i hand kan vi dock konstatera att de personella resurserna vid stiftskansliet i vissa moment var något underdimensionerade.

## **282 Biskopsval (budget 10 tkr, utfall 9 tkr)**

Med anledning av att Biskop Sven-Bernhard Fast meddelat stiftsstyrelsen avsikten att kvarstå i tjänst som biskop för Visby stift till och med 31 maj 2018 och därefter gå i pension. Beslutades det att biskopsval skulle hållas i början av 2018. Med anledning av detta har detta infördes budgetposten redan 2017 för att vissa förberedelser skulle äga rum under hösten 2017.

## **400 Förvaltningsenheten (budget 6 996 tkr, utfall 6 226 tkr)**

Förvaltningsenhetens lönekostnader samt rese- och utbildningskostnader. På enheten finns ett i centrala avtal avtalat belopp för fortbildning. Enheten har inga egna projekt/verksamheter utan "personalen gör verksamheten". Att utfallet blev lägre än budget beror bl.a. på en tjänst som inte var tillsatt pga. sjukdom under stora delar av året, samt att ekonomipersonalens kostnader för vidareutbildning inom GAS-konceptet (resor m.m.), finansierades av kvarvarande RFB medel (169 tkr). Dessutom fick vi 142 tkr för IT-ansvariges lönekostnader för GIP arbete som vi inte visste om.

Prästlönetillgångarna köper ekonomitjänster av enheten motsvarande 30 % tjänst.

Verksamheten med ekonomisk samverkan (servicebyråverksamheten) har fortsatt enligt tidigare upplägg där ekonomitjänsterna vid enheten till stor del är inriktade mot att främja församlingarna vad gäller ekonomi- och lönehantering. Under 2017 har följande församlingar/pastorat helt eller delvis ingått i verksamheten:

|                                 |                          |
|---------------------------------|--------------------------|
| Alva, Hemse och Rone församling | Klinte pastorat          |
| Burs pastorat                   | Romaklosters pastorat    |
| Garde församling                | Stenkumla församling     |
| Havdhems församling             | Norra Gotlands pastorat  |
| Hoburgs församling              | Visby domkyrkoförsamling |

## **406 Gemensamma intäkter/kostnader (budget +22 755 tkr, utfall +22 848 tkr)**

Här redovisas stiftskansliets huvudsakliga intäkter från det inomkyrkliga utjämningssystemet, såsom t.ex. kyrkoavgift och utdelning från prästlönetillgångar.

Stiftsfullmäktige avsatte 1 900 tkr i bidrag till församlingar/pastorat för året 2017 och 1 867 tkr har disponerats för detta ändamål.

Under denna budgetpost har 500 tkr avsatts för den eventuella uttagsbeskattningen av servicebyråverksamheten, som kan komma att ske.

Att utfallet är bättre än budget beror också på att kyrkoavgiften och stiftsbidraget från nationell nivå blev högre än prognosticerat.

## **407 Finansiella intäkter och kostnader (budget +460 tkr, utfall +421 tkr)**

Utdelningar från de finansiella placeringarna i Ethos räntefond och Ethos aktiefond uppgår för året till 408 tkr vilket är 42 tkr sämre än budget. Ränteintäkter och placeringen i ränteobligation uppgår till netto 13 tkr vilket är 3 tkr bättre än budget. Extraränta på kyrkkontot blev 20 tkr.

## **425 IT (budget 470 tkr, utfall 387 tkr)**

IT budgeteras särskilt och består av kostnader för tjänster, avtal och programvaror. Stiftet är anslutet till Kyrkokansliets IT-lösning, vilket innebär att GIP är den tekniska plattform som stiftskansliet

använder. En del av supporten sker från Kyrkokansliet men också lokal IT-support finns avtalad med Koneo Visby för den tekniska utrustning som stiftskansliet själva ansvarar för. I verksamheten finns även de kostnader som anslutningen till det nationella administrativa stödet GAS medför, där stiftskansliet är anslutet på personalsidan med tidsredovisning och lönehantering. Under året har det kompletterats med datorer, skärmar och ergonomiska tangentbord vars kostnader finns fördelade på respektive enhet.

**430 Reception och kontorsservice (budget 556 tkr, utfall 471 tkr)**

Reception och kontorsservice avser de basala kontorsfunktionerna kontorsmaterial, telefoni och postbefordran inklusive kostnaderna för stiftets bil m.m.

**435 Gemensamma personalkostnader (budget 163 tkr, utfall 102 tkr)**

Här finns till exempel kostnader för personalrepresentation, företagshälsovård och personalrekrytering.

**440 Egendomsförvaltningen (budget 63 tkr, utfall 60 tkr)**

En mindre del, 10 %, av kostnaderna för egendomsförvaltaren belastar stiftets budget.

**450 Kurs och konferens (budget + 60 tkr, utfall + 59 tkr)**

Det är främst interndebitering som ger ett överskott och samtidigt är verksamheten en del av Helge Ands-husets "ansikte mot andra kyrkotillhöriga och den allmänhet" som kansliet betjänar.

**475 Lokaler (budget 1 755 tkr, utfall 1 622 tkr)**

Stiftet disponerar hela byggnaden och har därför möjlighet att hyra ut kontorsrum. Under året har kontorsrum uthyrts till Prästlönetillgångarna, Samfälligheten Gotlands kyrkor och Skogssällskapet. Det fakturerade beloppen uppgår till totalt 158 tkr. Den planerade underhållsåtgärden av trappa och handikappanpassad entré blev aldrig av, därav lägre utfall än budgeterat. Avseende hyresförhållande; se under rubrik ovan "Stiftscentrum".

# Förtroendevalda 2017

## Stiftsstyrelsen

### Ordförande

Biskop Sven-Bernhard Fast

### Ledamöter

Sven-Bernhard Fast, ordförande  
Hilbert Karlqvist  
Peder Fohlin  
Lilian Edwards  
Lennart Lindgren, förste vice ordförande  
Johan Aronsson  
Curt Broberg  
Ewy Klinth  
Per-Olof Jacobsson, andre vice ordförande  
Inger Harlevi  
Karin Hjorth  
Henrik Danielsson

### Ersättare

Mats Hermansson  
Gunnel Larsson  
Egil Lyngstad  
Christine Edström  
Susanne Redig  
Pia Toftenius  
Sture Gardell  
Gertrud Södergren  
Ann-Charlott Hansson  
Christer Hedlund  
August Hermansson  
Martina Åkeson Wollbo

## Egendomsnämnden

### Ordförande

Sture Gardell

### Ledamöter

Arne Nyroth, vice ordförande  
Brita Hermansson  
Gunnar Lindby  
Karl Johan Johansson

### Ersättare

Bengt Olsson  
Börje Bendelin  
Sylve Klinth  
Lars-Håkan Lindberg  
Ann Redner

## **Domkapitlet**

### **Ordförande**

Sven-Bernhard Fast

### **Vice ordförande**

Mats Hermansson

### **Ersättare för biskopen och domprosten som ledamöter**

Richard Wottle

### **Ledamot som är präst eller diakon på Gotland**

#### **Ledamot**

Monika May

#### **Ersättare**

Vakant t o m 30 juni 2017,  
Juana Baumann från 1 juli 2017

### **Ledamot som är präst eller diakon i en församling i Svenska kyrkan i utlandet**

#### **Ledamot**

Per Lidbeck

#### **Ersättare**

Kristina Sandgren Furberg

### **Domarledamot**

#### **Ledamot**

Sture Stenström

#### **Ersättare**

Peter Freudenthal

### **Lekmannaledamöter**

#### **Ledamot**

Malle Björklund

Ingrid Smittsarve

Håkan Jonsson

#### **Ersättare**

Gabriella Löf

Barbro Hejdenberg Ronsten

Karl-Henrik Fridblom

### **Ledamot som utsetts av kyrkomötet**

#### **Ledamot**

Agneta Leroy

#### **Ersättare**

Anders Rengefors

## **Prostmötet**

Sven-Bernhard Fast, biskop

Mats Hermansson, domprost

Martina Åkeson Wollbo, kontraktsprost Nordertredingen

Monika May, kontraktsprost Medeltredingen

Richard Wottle, stiftsprost, tf kontraktsprost Sudertredingen

# Arbetsgrupper 2017

## **Beredningsutskott**

Ordinarie ledamöter Biskop Sven-Bernhard Fast, Lennart Lindgren, Inger Harlevi och Per-Olof Jacobsson med Lilian Edwards, Karin Hjorth och Ann-Charlott Hansson som ersättare.

## **Strukturutskott**

Biskop Sven-Bernhard Fast, Håkan Jonsson, ordf., Per-Olof Jacobsson, vice ordf., Christer Hedlund, adjungerade: Hilbert Karlqvist, kontraktsprostarna, Monika May, Martina Åkeson Wollbo och domprosten Mats Hermansson samt tjänstemännen: Christer Engelhardt, Anna Tronêt, Richard Wottle och Ulrika Holmberg.

## **Personalutskott**

Biskop Sven-Bernhard Fast, Curt Broberg, ordf., Hilbert Karlqvist v. ordf., Inger Harlevi och Christer Engelhardt, Richard Wottle

## **Stiftets kontaktpersoner rörande sexuella övergrepp begångna i kyrkliga miljöer**

Camilla Vallhagen och Bimbi Ollberg

## **Kyrkoherdarna i stiftets valda ledamot i Samfälligheten Gotlands kyrkor**

Emil Stenhammar fr.o.m. 1 maj 2016

## **Ledamot i Sveriges Kristna Råds rådsförsamling**

Gunnel Larsson med Hilbert Karlqvist som ersättare

## **Ombud i Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations arbetsgivarkonferens i Visby stift**

Gunnel Larsson, Ylva Andersson och Inger Harlevi, med Kurt Lind, Ann-Charlott Hansson och Christer Hedlund som ersättare

## **Representanter i Internationella samrådet i Visby stift**

Lilian Edwards med Ewy Klinth som ersättare

## **Regionala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet i Visby stift**

Biskop Sven-Bernhard Fast, Per-Olof Jacobsson, ordf. Lennart Lindgren vice ordf., Göte Johansson, Inger Harlevi, Mary Andersson, Sture Larsson, Emil Stenhammar, Claes Holmgren, Gotlands Museum – Eva Selin, Pär Malmros, Samfälligheten Gotlands kyrkor - Carin Jakobsson, Eva Westeman, Ingegerd Paulin, Länsstyrelsen – Susanne Hallander, Anna-Karin Müller, samt tjänstemännen: Rebecka Svensson, Christer Engelhardt och Ulrika Holmberg

## **Stiftskansliets inredningsgrupp**

Inger Hägg och Görel Ridne Ahlqvist

## **Stiftskansliets interna miljögrupp**

Thomas Andersson, Laila Östman, Rebecca Kinnander t o m 31 juli 2017 och Stellan Bergström utsågs vid personalsamlingen den 24 oktober att ingå i miljögruppen.